

СПОРТ
СВО галгIай ветеранаша говзал
гойтар Iадсаькх кхоссача яхьашка

16

IАБРЖА КХАБРА
1944-ча шера кЪаманга
енача саготонах

12-13

СЕРДАЛО

WWW.SERDALO.RU

ГIАЛГIАЙ МЕХКА КЪАМАН ЮКЪАРА ГАЗЕТ

№7 (12734)
Саькура
бутт,
26 ди, 2026 шу

Газет арадувл 1923-ча шера
майгсела бетта 1-ча дийнахьа денз

1973-ча шера
«Сердало»
газета
«Сийлен хьарак»
яха орден
еннай

ПРОФСОЮЗАШ
Мехкарча
профсоюзаша,
«Ингушнефто» цхьана
проекташ йоаржае
лаьрхIад

5

ПАЙДАНЕ БУВЗАМАШ
Илдарха-ГIалан мэреи
ЮкЪарлон палатой
цхьана бу болх тоабеш
латт

7

КХЕРАМЗЛЕ
Наькъашкара
бокЪонаш лархIа
езилга хьалхадаьккхар
мехкахошта

8

КАРАГIДАБННАРАШ
ГIалгIайче белгалдир
хатар дIадерзадеча
боахама керттера
декхараш

9

ЙОАЗОНХОЧУН НИКЪ
Ноакастхой Хаважа
70 шу дизара хетабаь
гойтам хьабийллар
КЪаман библиотеке

10

www.serdalo.ru @gserdalo vk.com/gserdalo Дзен сердало

КЪам арадаьккха 82 шу дизарга ГIалгIай 1944 шера мехкахбахар дагалаьцар 2

Мехка ДИКТАНТ

Наьна мотт
мишта хов техкар
ишколашка

15

Давхен лорабой Денна хетаяь денала урокаш хилар мехка

Султиганакъан Йоакъан

Давхен лорабой Денна хетаяь денала урокаш д'ахьош хилар вай мехка Тохкама оаг'он болхлой. Из хоам «Сердалога» бера цу моттигера.

«Вай мехкарча РФ Тохкама комитетта оаг'онца юк'ярлон-политически балхах вола Горчхананакъан Тумар, воккхаг'вола тохкамхо Йовлой Ахмадхан Яндарерча П'авнажанакъан А. Р. ц'и лелаеча №2 йолча ишколе кхетаче д'ахьош хилар», - йоакъ тхога бенача хоамо. Цига дийцар Давхенцара безам ч'оаг'беш долча гулакхех, къаман денал долча турпалех, иштта Таьдала бок'юнашка хьежжа х'ама лорадеш хила безарах.

Маг'албике лаьт'ача тема юк'е вахар хаьдарех дийцар кхетаче. Ц'иче эскара эзараш салтий, эпсараш, фашист ше бенача навк'ях дехевоакк'аш, вай лаьт'ашкара аравоакк'аш дух'яле еш хиннаб. Россе Сийлахь-бокк'ача Дав'имехка тема истореца ч'оаг'денна латташ х'амаш да уж.

Иштта х'аьшаша дийцар Россе Тохкама комитетта оаг'онца д'ах'оча балхах, цунна х'алхашка латтача дехарех. Кагирхоша мел денна хаттарашта жоп луш, царна ц'х'аццадараш дикаг'а довзийташ, къамаьл дир тохкамхоша.

К'онабарашта х'алхадакк'хар, интернета оаг'онашка г'олла тийшаболх лелабеча, кагирхой терроризм яхача зулама юк'ебига г'ерт'аш кхестарашца ц'х'акк'ха тайпара бувзам лелабе, цар яхар теркалде йиш йоац'илга. Иштта йола кхетаченаш кхувш латтача т'ехьенна ч'оаг'а лоарх'аьме я. Давхенцара безам ч'оаг'бара т'ех'а, бокк'ха болх д'ах'ош къах'еьг тахан кагирхошца.

Къам арадаькк'ха 82 шу дизарга

Г'алг'ай 1944 шера мехкахбахар дагалаьцар

Г'аьгенакъан Мартина

Наьсарен Мемориале сабура бетта 23 дийнах'а нах гулбелар, 1944 шера вай къам мехкахдаькк'ха 82 шу дузаш хилар дагалаца. Дагадехар вай давша-ноаноша, цу халонашта дух'яльг'етта, лайна Изап.

Цига в'ашаг'кхийттарашта юк'е бар балан ди белгалдеш бола к'юаной, политикаш, юк'ярлон викал'аш, дина х'алхалаттараш, муг'арера бахархой. Ше къамаьл деш, Г'алг'ай Республикан кулгалхочо Келамтанакъан Мах'муд-Иаблас белгалдир; сабура бетта 23-ча дийнах'а г'алг'ай къаман вахар дек'аделар шин давк'ба, аьнна. Из яр д'аьхари хург'юлеи ханаш, цул т'ех'аг'а 82 шу д'адаьлар. Цу хана вай къамо

лайна халонаш йийца варг'воацаш хала хиннай.

Тахан са ала безам ба, вайна ц'акк'ха а бицлург'бац цу д'аьхача 13 шера мехкахданна лелаш, цу хийрача мехка вай д'абехка гаргара нах. Бак'да уж халонаш дагауаш вай цунца ц'х'ана тахан доакк'халду, цу к'ызалах вай дав'ноаной ца бохаш чакх'баьнна хиларах. Уж дийна биса а Иац, цар лорабир вай мотт, вай дин, Иадаташ, денал. К'яьстта уж дух'яльг'отталуш хиларо юха мехкадаьхар вай. Мехка Президентта даим белгалду; Россе низ къамий дукхалца, цун исторически бак'ьдолчунца ба, яхаш. Пачах'алкхен политика лаьрх'а я цу тайпара х'ал кхы нийслург'доацаш, иштта х'ара къам вай бокк'ача мехка Россена чудоаг'лаш парг'ата хилийта, шоай бок'ь-

онаш лораеш хилар дага а лоттадеш», - аьлар Макшарипа Мах'муд-Иаблас.

Г'алг'ай Республикан к'юаной Кхела кулгалхочо Даскенакъан Мурада теркам т'абакхийтар таханарча белга-

лонна.

«Сабура бетта 23-г'а ди берригача мехка Давхен лорабой Ди да. Г'алг'ай массахана хиннаб турпалхоща юк'е, иштта хург' а ба. Г'алг'ай къаманна из ди баьде дера. Уж шераш дагауаш, вай к'юаноша г'алг'ай къаман х'ехар де деза керттердар, - ц'х'оаг'ло хилар, бокк'хаг'бараш ларх'лар х'алхад'оахаш. Воай г'алашта эзараш километраш гаьна долаш, вай дайнадац. Вай юхад'аьхар мехка. Цо тешалду, ший овла дагабоаг'лаш дола къам дов йиш йолаш цахилара», - аьлар Османа Мурада.

Шолжа-Шах'ара исламски институтта ректора Мухлой Жабраила бахархой т'ах'ийхар шоай д'абак'ача дав'шца бувзаб'енна дагалоаттам лелабара, уж ба вай дин, вай мотт, вай вахар лорадаьраш.

К'яьстта гулбеннараша теркам т'абакхийтар «Назма» яхача тоабанна. Кхоллама тоабо уйланг'аь бигар ладувг'лаш хиннараш, шийлача Казахстане къам Юдига хинна ханаш дагайохийташ.

Кхетаче чакх'яьлар, цига бейнача наха дула деш.

Бейна бѹхой дагалаьцар Буро кѹлхарча №1 йолча юкѹерча ишколе

Гаьгенаькъан Мартина

Буро кѹлхарча №1 йолча юкѹерча ишколе кхетаче хилар, бейнача бѹхой дагалоаттама хетаяь, яхаш, дийцар «Сердало» газетата Галгбай Республикара Кагирхой Гюлакхех Йолча Комитето.

«Оршот дийнахьа, берригача мехка Голла дездир Даьхен бѹхой Ди. Цунца дувзадена берий Даьхенцара безам совбоаккхаш, кхетам луш, Сийлахь-боккха Даьй-мехка тѹм лаьтгача шерашка, шоай са ца кходеш, хьабьккача бѹхой сий ду.

Дешархошта цу ханарча турпалхой исторически хоамаш довзийта цига баькка хилар Галгбай Республице Голла йолча Росссе судашкарча пирстопий Федеральни Гюлакха болхлой Оздой Мурад, Бештой Йоакъап. Таханарча заман турпала, Лаьрххѹача тѹма операце ветерана Шоанахой Муслима дийцар ший амалца, тѹма новкъосташца ювзаеннача моттигех», - аьлар хоамо.

Кхетаче яр, паччахьалкхен болхлоша, юкѹарлон моттигаша дешархошта, кхувш боагѹарашта Даьхенцара безам совбоаккхаш, кхетам луш хилара сийрда масал гойташ», - аьлар кагирхой Комитете.

СВО Галгбайчен доакъашхоша гѹо дийхар тѹма прокурорагара

Гаьгенаькъан Мартина

Лаьрххѹача тѹма операце ветерана ххайкарал дир, новкъостал дехаш, тѹма прокурорага, яхаш, хоам бу «Сердало» газетата «Даьхен лорабой» ганза филиало.

«Нах тѹаьцаш ди долча хана, 216 тѹма гарнизона прокуратуран прокурора, юстице подполковника Лезьѹев Александра ладийгѹар, ѹаьдала новкъостал эшаш болча, ганза теркаме болча бѹхошка.

Иштта хьѹер, паччахьалкхено вахарца дувзадена новкъостал дара хаттарашка. Духхагѹача даькѹе цар дийхар дар лаьтгаш далар, лорий новкъостал дар, меттаоттабара дарба дѹадахьар. Хѹара хаттар йѹазонца чѹагѹдир, из маца кхоачашдергда а белгалдир», - аьлар хоамо.

Доакъашхоша яхачох, цу тайпара нах тѹаьцаро дукха хаттараш кхоачашду, иштта тѹма доакъашхой хьаллоац, вахарах дог ца эккхийташ.

Эшалургбоаца Росссе низ

Даьхен лорабой Ди дездир вай мехка

Гаьзданаькъан Ахьмад

Даьхен лорабой Денна хетаяь лоархѹаме кхетаче дѹайхьар тѹма сийлен шахьаре Магѹалбике. Арара хаоттам шийло бале а, Даьхен хѹама лорадара тѹехьалаьтгараш, таханарча дийнахьа латташ бараш дагалца гулбеннабар бахархой.

Магѹалбикерча Серго Орджоникидзе цѹерах йолча парке дѹайхьар кхетаче. Бахархой, юкѹарлон оагѹонцарча моттигий доакъашхой, кадетски корпусу кадеташ, тѹма гѹулакх, мехка истори довзара тѹехьа хьалхара гѹа боаккхаш бола кѹона эскархой, цхьацца моттигашкара хьакимаш, ѹаьдала болхлой бар цига гулбенна хиннараш.

Вай мехкадас Келаматанаькъан Махьмуд-ѹаьлас кѹамаьл дир цига. Республикан кулгалхочо белгалдир, кхетаче дѹаяхьар Магѹалбике хилар лоархѹаме долга. Магѹалбик боккхача тѹма шерашка фашиста чѹагѹа духьале яь, котало кхачара тѹехьа доккха дакѹа дѹалаьца шахьар я, дукха бѹхой ба, моастагѹа лира тохаш аравоаккхаш, цу лаьтта лийгараш. Мехкадас ший кѹамаьла юкѹе

теркалдир, Кавказерча мехкадаьттанна тѹакхача гѹийрчача фашиста дага хиннар чакх ца далиьта дагахьа Магѹалбик турпала шахьар хинна духьальѹетгалга, тѹема исторе из деррига дѹаяздаь латтилга. 1942-ча шерарча гуйран бетта яь духьале я из, Гитлер яхача блѹхача адама цаметтар гойташ. Бѹхой санна кхалнах, бераш, боккхий нах цхьацца дакѹа дѹалоацаш хиннаб, фашиста наькъаш тедача. 120 эзар турпал ва цигарча лаьтгта вахар хаьдар.

«Даьхен лорабой Ди дездича дийнахьа, вай дагалоац боккхача лерхѹамца маьршача вахара денош хьаоттаде гѹерташ, шоай синош ца кходеш, лаьтгта дай,- аьлар вай Мехкадас. Деналца, майралца шоай декхара ш кхоачашдеш, тѹема аренашка цихеза болаш, моастагѹа вай лаьтгашкара араваккхаш нах ба уж! Вай цѹаккхаш а дицде йиш йолаш истори дац из! Тахан воашка йолча паргѹатон хам беш, Дала хоастам беш, кхувш латгача кѹонабарашта Даьхен истори довзийташ даха деза вай».

Мехкадас белгалдир, вай кѹаман яхь йола кѹонгаш, иштта кхалнах Сийлахь-боккхача Даьймехка тѹема шерашка йоккхаш майрал гойташ, массадолча тѹемашка денал хиларца бел

галбоалаш лаьтгалга. Тѹехьено тѹехьенга телаш, даха деза доккха истори да из! Майра бѹхой болаш хьабьагѹа гѹалгбай шоай даьй ларах. Таханарча тѹема аренашка лела вай мехкахой турпалал гойташ чакхбоалаш ба. Боккхача мехка хала денош этгача, гѹалгбай массахана хиннаб цун хѹама лорадара тѹехьа ураотгаш, шоашта тѹехьа йоккхаш лар юташ. Росссе деррига кѹаман цхьанкхеташ, вѹаший барт, бувзам лорабеш хиларо мехка хѹама эшадолиттаргда.

«Саькура бетта 23-гѹа ди яхар гѹалгбай кѹаман доккхаш ди даьлар Мехкадас. 1944-ча шера мехка баьхача вай даьша эза хало, ла ма мога хинна ѹазап, хьамсарча Даьхенах хьѹгаш цар дийлха дегаш духьальѹоттийташ дола ди да из. Из вай цѹаккхаш а дицдергдац! Кѹаман исторе ѹаьржа боад хинна чѹагѹденна латта хѹама да из. Хѹаьта из ди хоададаь дѹадаккхар вай кѹаман цихезача, турпалал гойташ хьабьабьккача кѹонгаша тѹема исторе йита лар йѹаеш хургар. Брестски крепостера, Сталинградера фашист вохавеш лаьтгача турпаллий цѹераш массахана яха езаш я вай дегашка! Цар гойта турпалал - вай тѹехьале».

Таханарча тѹема операцена юкѹе дакѹа лоацаш болча вай

кѹаман кѹонгашта ховш хила деза, вай массане царех доаккхал делга, царна тѹехьа дуѹаш делга. Царна, цар дезалашта мел эшачунга хьѹжаш хила деза вай. Даьхен хѹама лорадеш лаьтгарий истори довза деза кхувш латгача кѹонача тѹехьенна. Моастагѹачун лар хоадаеш, вай лаьтгашка ше чугѹортарах из дехкевоаккхаш, лира тохаш, эккхаварий истори массахана дийна хила деза. Из истори вай кхоане я. Лакхе латтараша доаккхал деш, тамаш еш, денал гойташ, чакхбаьннаб вай кѹаман яхь йола, кхерам яхача дешах юхабоалаш боаца кѹонгаш. Хѹара цѹагѹа, ишколашка кѹонача тѹехьен хьалхадаха деза хѹама да из. Тхьоврача ханашка вай дай лаьтгача тайпара майралца, яхь хиларца шоай гѹулакх дѹахьош ба вай кѹонгаш тахан. Галгбай кѹам массахана хиннад Даьхе боча, хьамсара йолаш, дов дахьаш тѹавенар бирса, лира тохаш эккхавеш, шоай хѹама сагага ца кхоачийташ. Лоархѹаме да вай дерригаш барт болаш, моллагѹа хала ха этгача вѹаший тѹаотташ, дикача, сийрдача наькъашка кхача гѹерташ, Дала воашта лоаттадеча берката хам беш хилар! Маьрша хилба вай мохк массахана!

Галгбайчера 60 тонн совгѹа гуманитарни мухь бохьийтаргба СВО

Султиганаькъан Йоакъап

Беза Рамадан бутт болаш, республикан ѹаьдало аргѹанара гуманитарни мухь бахьийта кийчбаьб Даьхе лораеш латгача вай бѹхошта, яхаш, дийцар «Сердало» газетата Галгбай Республикан Кулгалхочун зарбан болх лелабараша.

«Укх безача Рамадан

бетта тхо кийча да СВО даькѹ тѹа болча бѹхошта гуманитарни мухь бахьийта. Цунна чѹадагѹа кхачан даараш, молаш дола цѹена хий, генератораш, технически гѹирсаш, цѹено лелаяра эшараш, иштта кхы дуккхадар. Гуманитарни мухь бахьийта кийчбара бахьан да беза Рамадан бутт дѹаболабалар, Даьхен бѹхошун Ди хилар. 60 тонн совгѹа мухь кийч-

баь баргба ѹаьдало дакѹа лоацаш, вай бѹхой дехарашка хьѹежжа», - аьлар ГѹР кулгалхочо Келаматанаькъан Махьмуд-ѹаьлас.

Цо белгалдир, уж хьаллацар лоархѹаме хилар, дукхагѹа бола бѹхой тѹема декхар кхоачашдеш а марха кхоабаш а ба. Уж ба шоай фусамашта гаьна, чоалханеча хьалашка. Цудухьа царна мел эшар цу юкѹе хилиьта

хьѹер шоаш.

Галгбайчен Кулгалхочо аьлар, Даьхен бѹхой Ди долаш мухь хьалхара бохьийташ бац. Бѹхошта хоалуш хила беза шоай Даьхенцара бувзам, моллагѹа хана массайолча оагѹорахьара новкъостал хургдолга ховш.

«Оаха кхоачашдергда из лоархѹаме декхар, вай котало яьккхаш даллалца», - аьлар Макшарипа Махьмуд-ѹаьлас.

НАРОДНЫЙ
ФРОНТРЕСПУБЛИКА
ИНГУШЕТИЯУрама хьал
во хиларах,
Къаман
фронтага
леткьар
МагIалбикера
бахархой

Газданакъан Ахьмад

МагIалбикерча Тенкенакъан цIи лелаеча урамера бахархой леткьар Къаман фронтага. Урама хьал геттара воча дийрза да, аьнна, белгалдир цар. Никъ нийсса юкьера бола Ючубахаб, дIахо кхед, кIоагаш, ораш латт; дIаваха хала долаш.

«ЧIоагIа хала лел цу навкъ тIа гIолла машинанш. Навкъа юкье латтача хишта, кIоагашта го боахаш дIааха безача бахархой хьал кхераме да къаьстта боад эттача. ХIара денна цига гIолла ишколе аха дезаш да дукха бераш. Цул совгIа, цхьаькха кхоачамбоацараш да цига ЮтIакхийтта. Цу навкъ тIагIолла газа турбаш дIахьош баьккача болхлоша, шоай гIулакх чакхдальч, ор дIадикьадац. Тахан бIарчча латтан гувнаш латташ, моллагIа саг чувоча йиш йолаш моттиг я из», - дийцар «Сердалога» Къаман фронт.

ХIара денна цхьаьца шоай гIулакхаш кхоачашде арабувла безаш бола нах ба из урам дIалаьца бахараш. Из деррига хьагойташ йола видео а ЮтIайиллай бахархоша шоай лоткъам тIа. Къаман фронт сIа оарцагIаьлар, из хьал меттадоаладе аьнна.

МагIалбика кхален администрацеца бувзаме баьнна, из урам эггара хьалхарча оагIонца тоабе безача моттигашта юкьехь, аьлар цар. Берригача урама хьал боагIача боараме, кIоагаш дIадикьа, никъ билла хилията аьнна дехар чуделар администраце.

Тенкенакъан цIерах болча урамерча бахархоша ЧIоагIа сатувс из моттиг ма хулла сIагIа меттайоалаь хиларга; цIенача, лертIача хьале болча навкъа гIолла дIабаха аьттув болаш хиларга.

СВО ветеранаш хьаллацар - Россе Вахара ганза керттера декхар

Йовлой Зубейр: «Даьхен лорабой йоакхо яр - эггара хьалха де дезар»

Галой Муса

ГалгIай Респубике гIолла йолча Россе вахара ганза оагIоно терко лоаттаю лаьрхIача тIема операце доакъашхошта. Цу наха вахаре эша новкъостал лоаттаду, цу юкье да лорий новкъостал, санаторе е курорте вахар. Мишта хьачудала деза СВО ветеранаша санаторе е курорте дарба де баха дехар, мича ваха веза, малагIа каьхаташ кийчде деза? Царех а кхьча хаттарех а дийцар ГалгIай Респубике гIолла йолча РФ пенсионни, вахара лорадара Ганза моттигерча даькьа кулгалхочо Йовлой Зубейра.

- Зубейр, дувцал вайна, СВО доакъашхошта лоаттадеча новкъосталах, къаьстта лорий новкъостал лоаттадарах, санаторе е курорте дарба де йиш хиларах.

- СВО хинна цIабаькка доакъашхой бокьо йолаш ба шоай могошал меттаоттае санаторе е курорте, Россе Вахара ганза меттаоттавар моттигашка. Човнаш хинна бIухой таро я лакха говзал йолча лорашка дарба де. Из деш да СВО доакъашхой ма хулла сIагIа юха шоай вахарга бахарга.

ЛаьрхIача операце бIухой меттаоттабара хьал - из масайолча оагIорахьара лорий новкъостал да. Центрашка бIухойта новкъостал лоаттаду лорий а психологически а оагIорахьа, цун керттера малан да царна тIем тIа хинна Юткъам дIабакхар, лазарех уж цIенбар. ЛоархIае да, Россе Вахара ганза меттаоттавар центра хьалаш бIухойта мах боацаш деш хилар.

- Малав СВО доакъашхоех Вахара ганзага гIолла меттаоттавар центрашка дарба де ваха бокьо яр?

- Из бокьо йолаш ба тIема бIухой, лаьрхIача операце дакьа лаьца нах, уж цигара цIабаькка хилча. Из ду, нагахьа санна лаьрхIа из цу тайпарча низа моттигашца кхь гIулакх доацаш хуле. Белгалде лов, Россе доазон тIа 12 Вахара ганза меттаоттавар центр я. Уж я хозача, экологически цIенача вай боккхача мехка моттигашка: Астрахане, Владимирски, Волгоградски, Кировски, Кемеровски, Московски, Омски, Саратовски, Томски, Тюменски областашка, иштта Краснодарски крае, Хакасе Респубике.

Ерригача центрашка таханарча заман лазара корта хьалоаца, дарба ду гIирсаш да. Керттердар - укхазла лакха говзал йола лораш ба новкъостал лоаттадеш, цар декхара чудоагIа деррига лазараш гу-

чадахар, царна дарба дар.

Уж моттигаш мичаьха я, цигара хаоттам миштаб, мехкал (климат) шийна мегаш дий, вахара хьалаш миштад ха йиш йолаш ва моллагIа цига ваха ловш вар Россе Вахара ганза лаьрхIача сайтага гIолла: sfr.gov.ru.

- Малав белгалдер, СВО доакъашхо санаторе е курорте дарба де ваха везаш ва е вай, меттаоттавар лорий гIо эшаш вий из?

- Из хоадам бара болх дIахьор я бIухочун дарба деш йола лорий моттиг, санаторе е курорте дарба де дезаш вий из, мел де деза, лорий меттаоттавар новкъостал эшаш вий цо ше кьоастаду. Цу моттигашка дарба дар 21 денал дукхагIа дац. Лорий меттаоттавар белгалду лораша могодеш долча дарбанга хьежжа. СВО доакъашхой, нагахьа санна уж Росийски Федерацие Турпалхой бале, е 1-ча тоабан залапхой бале, бокьо йолаш ба аргIа йоацаш дарба де.

Дарба де уж дIабохийтача хана дIалоархI цар могошал миштай. Нагахьа санна из хьалхагIа лорашка чакхваньна хиннавеце, меттаоттавара центр ше из лорашка чакхвоакхаргва, цунна доагIаш дола дарба дергда.

- Бувзам бий шун ГалгIай мехкарча СВО ветеранашца, меттаоттавар центрашка хиннача нахаца?

- Цу тайпара бувзам оаха лелабу. Меттаоттавар центрашка дарба даьча ГалгIайчен СВО бIухойта даим бувзаме хул тхо. Тха говзанчаша царцара бувзам хоадабаь ха яц, уж цIабаьккача а. Из баьхан долаш, тхона ховш хул царна эшар, сIах уж хаттараш кхоачашде а таро хул.

Тха балхаца вIашагIделлад лаьрхIача операце доакъашхошта навкъадахара гIулакх, царна мел эшар Iалашдеш. Цу денал долча наха хIара дийнахьа тхона гойт боккъонца бола низ тешае хиларца, Даьхе лорае кийча хиларца болга. Оаха тхоай оагIорахьа тхоашта могоар ду царна дика хьалаш хьаьхоллара, уж сIагIа меттаоттабара, шоай массаза хиннача вахарга уж баргболаш. Нагахьа санна ветеран лорашка чакхваланза вале, залапхо а из веце, цун малагIа лазараш да, малагIа дарба эш хьож меттаоттавар центре.

Санаторе е курорте, лакхе ма аллара, дарба ду 21 дийнахьа, цун лазарашка хьежжа оттаю меттаоттавар йола ха.

- Мишта дIадала деза СВО доакъашхоце меттаоттавар центре дехар, малагIа каьхаташ эш?

- Меттаоттавар дехар Го-

сIуслуги яхача портале гIолла чудала йиш я, ГалгIай Респубике гIолла йолча СФР оагIонга, ерригача наха гIулакх лоаттадеча моттигашка е МФЦ. Дехар дIалуш хила деза, из саг санаторе е курорте, е меттаоттавар дарба дезаш хилар гойташ дола каьхаташ, иштта из цун могошала навкъа доацаш, могодеш хилара тешал.

Цу моттигашка дарба дара эшаш да каьхаташ:

- лорий соцам;

- санаторе - курорта карта;

070/у йолча кепара справка.

Меттаоттавар эшаш я лорашкара 057/у справка. Нагахьа санна эшаш дола каьхаташ дече, ГалгIай Респубике гIолла йолча СФР оагIон болхлоша уж шоаш кийчдергда.

- МалагIа хувцамаш хьежаш да СВО доакъашхошка 2026 шера?

- 2026 шера наджгоанцхой бетта денз, СВО ветеранашта дарба дара хьалаш тIакхийтгад. ХIанз цар таро я Соцфонда меттаоттавар центрашка дIаболхаш а юхабоагIаш а мах боацаш баха. ЛаьрхIа йола талонаш лу царна, навкъа ахчанца зе хургдоацаш. Талонаш лу массайолча транспортаца баха (цIермашин, фецара кема, автобус, автомобиль, хи тIара транспорт), из гулакх кийчду дарбанна вIашагIтохаш долча каьхаташца цхьана. СВО доакъашхочун таро я шийна дикагIа хета оагIув харжа: дIа-юха вахара йола талон, е навкъа мах боацаш ваха бокьо душ дола

билет. Керда хьал юкьедаккха таро я 2026 шера дехар чудаларца.

СВО ветеранашца хила йиш я уж навкъабоахараш а, уж а иштта навкъа мах боацаш баха йиш йолаш ба; цул совгIа, баха моттиг а даар а цунна чудоагIаш.

1-ча тоабан залапхо из вале, е лораша оттадаьча лазарах цхьанне навъаваккха везаш вале, из деррига деча гIулакхаца дIалоархIаш да.

- Мишта ха йиш йолаш ба СВО доакъашхой шоашта паччахьалкхен новкъостал доагIий?

- Нагахьа санна хаттараш нийслейя, шоаш дехар яз деш, цох бола хоам хьабеха мегаргба цаI йолча бувзама центрерча мах боацаш йолча телефонага гIолла: 8 (800) 100-00-01.

Федеральни мулгIаре каьхегаш ба ден-бус, салолаш дола ди а доацаш. Моттигера бувзам болх беш ба, 9:00 даьлча денз 18:00 даллалца.

Беррига хоам бовза йиш я лаьрхIача СФР сайта тIара. Моттигерча даькье лаьрхIа йола оагIув я «ТIема операце доакъашхошта, цар дезалашта» яхаш, цига хоадам боллаш дувц уж хьаллацарах долча хьалех.

Цул совгIа, лоархIае хоам го йиш я СФР оагIон аккаунташка, вахара бувзамашка, иштта ГалгIай Респубике гIолла долча наха гIулакх деча даькь тIа.

Къахъегарий бокъонаш лораяр

Мехкарча профсоюзаша, «Ингушнефто» цхъана проекташ йоаржае лаьрхIад

Гаьгенаькъан Мартина

Тахан къахъегачар бокъонех дувцаш йола кхетаче дIайихъар республикержа профсоюзий оагIонои «Ингушнефто» яхача акционерий моттигои. ВIашагIкхетаре дийцар цхъаца моттигашка къахъегаш болча наьха бокъонех, царца дувзаденнарех. Гулбенна хиннараша белгалдир, цу оагIонцара бартIоагIам боккха лерхIам болаш, къахъегама оагIонцара гIулакхаш боагIаца боараме белгалдеш хила безилга.

«Кулгалхошта, болхлошта юкьера моттиг тоаеш, ма дарра аьлча, бувзам чIоагIбеш хургья тоабай чIоагIо. Къахъегаш болча наьха бокъонаш хьаллоацаш, деррига а хила деззаача тайпара дIаоттадеш дола каьхат да из тахан», - белгалдир профсоюзий оагIонна хьалха латгача Оздой Хаде. «Къахъегама ветеран» яха цIи сага яларца цхъаца хувцаш юкьедаха деза, аьнна, хьоахадир профсоюзий оагIоно. Цо белгалдечох, вIалла паччахьалкхен оагIонцара совгIаташ тийна-

деце а белгалвеш, саг дуккхача шерашка къахъегаш хьавоагIаш вале, из цIи ялар нийса да. Иштта дийцар, болхлой лорашка чакхбалар, дегIа могошал меттаоттае йиш хилар тахан аттача даккхар. Кьилбаседа Кавказерча санаторешча, курортшача бувзама ваьнна, дувца дезаш хIама да къахъегачарна, цар

цIагIарча наха моттигаш ялар гIулакх тоадар. Къаьстта йоккха терко йир АО «Ингушнефто» кьаргирхоша юкьярлон оагIонцарча балха юкье дакъа лацара. Хьинардараша дийцар, кьона болхлой оагIув хьаллоацаш програмаш йоаржае еза, аьнна, из деррига эшаш да уж шоай гIулакха тIа дикка лакхлургболаш.

«Вай моттига хIама боагIаца боараме тоадара тIехьа баьккха лоархIаме гIа ба бартIоагIам оттабар. Профсоюзашца цхъана болх дIахьош хиларо доккхача дикашка кхачара тIехьа гIо дергда вай моттига, иштта болхлой хIама тоадергда», - белгалдир АО «Ингушнефто» хьалха латгача Iарчакханаькъан

Ахьмада. Из кхетаче беркате, боккха пайда беш хиннай аьлча харц хургдац тахан. Тайптарча оагIонашца дувзаденнараш дикагIа кхетаде, довза аьттув хургба ишттача наькьаца, иштта болхлошта АО «Ингушнефто» кулгалхошта юкьера моттиг хила езаача тайпара тоаеш хургда хувцаш.

Дика дегIаахаран никъ

УФНС республикан инвестицей хьал тоаде гIерт

Гаьгенаькъан Мартина

Пресс-конференци дIахьош, ГIалгIай Республике гIолла йоал йоахача Росс Федеральни урхаллен кулгалхоцо Йовлой Мухьмад-Башира Беслана хоадам боллаш дийцар, йоал яхара гIулакхача дувзаденнаца законашта юкье хувцаш хиларех.

2025 шера мехка лоархIаме хувцаш хилар йоал яхарца дувзаденнаца закона юкье; цунна чуйоагIаш я йоккха, зIамига бизнес; иштта бахархой НДС 22% лакхъялар. Цо лакхбу товарий, хьалий мах, из ший оагIорахьа Iаткьаш хул эцара хьала, хIама араьечачарна юкьера яхь лелаяра оагIонна. ЗIамагIаца, юкьерча бизнес тIехьара тIабужаш мухь ба из, цо юхайоахаргья дегIаахара, кердаккхар йола таронаш.

Бизнес а овсарле совьяккхара йола таронаш а цо юхайоах, къаьстта кIезига пайда беш йолча зIамигача компанешта.

ШоллагIа дола кертердар - из йоал яккхара хьал атгача доаккхаш йола оагIув юкьеяккхар да (УСН). Цудухьа шоай доалахьара хIама леладераш йоал яла езаш хургба юкьярча боарамах, цо лакхбу каьхаташца къахъега дезаш бола болх, бухгалтерски хьалашка дIадодар. Баьда цунца цхъа-

на, керда бокъонаш юкьеяро, хьабеш бола болх къаьгга хиларга кхоачаву бизнес лелаяра даькье.

Хургдолча пенсена ахча дIакххьийтара аьттонга диллача цо тIехьара тIа ахчанца халонаш хьакхолл доалахьара зIамига хIама леладерашта, цунца цхъана болхлой алапеш лохлургда е балхара дIабоахаргба.

Хоадам болаш хувцаш хургда профессионални пайдан тIара йоал луш барашта (НПД). Профессионални йоал ялар кIезигагIа салоIам беш хургда, хIана аьлча ший доалахьа хIама леладечун дукхагIа Iоткьам хургба, дуккхабараш хьожаргба шоаш деш дар хувцаш, кхьаца беса даккха.

Ше къамаьл деш, Йовлой Беслана белгалдир, ГIалгIай Республике гIолла йола Росс Федеральни йоала гIулакх леладу урхалле дика къахъегаш я, йоал яккхара болх тоабара тIехьа, иштта къайлагIа лелаш йолча экономикан оагIув хургйоацаш.

2025 шера йоал йоахараша дикка къахьийгар цу гIулакха кулгал деча а декхараш хьадоахача а даькье. 2026 шера наджгоанцхой бетта ГIалгIай Республикан УФНС хьежар йоал яла езаача 20 моттигера хьал миштад. Хьадала дезаш дола декхар 434,1 млн сом да. Цу тайпара болх дIабахьарех,

Российский Федерацие бюджет тIехьара тIа хьачудера 425,7 млн сом.

2025 шера лайчилла бетта хьадеча хIаман эшаш хилар дIабахача беттага диллача 100,6% хилар, хIаьта 2024 шера цу ханаца нийсдича 104,6% дар. Юкьяра рознично мах бара хьал дIалаьрхIаца, 01. 12. 2025 шера - 62393,1 млн сом. Е 113,6% дIадахача шера цу хана хинначунца нийсдича.

Иштта дика толамаш даьхад мехка ахча леладерий оагIоно, йоал яккхарах бола пайда дIалаьрхIаца, цо федеральни моттигий гIонца цхъана хьадаьккхар доаллаш дола декхар. ЛоархIаме да къайлагIа лелаш дола доалахьара хIама гучадаккхар, дIаязбанза бола предпринимателаш йоал луш хургболаш.

Цу тайпара, 2025 шера оагIой бетта I-ча денга кхоачаш, предприятий, организацией кредиторски декхар хилар 44115,1 млн сом, из дукхагIа хилар дIадахача шера хинначул 923,4 эзар сома. Иштта дале а, хьадаланза латга декхар, 2025 шера оагIой бетта I-ча денга кхоачаш, хилар 15021,5 млн сом.

Цул совгIа, йоалах боаккхаш бола мах федеральни бюджет хьачубера 2025 шера 3001,2 млн сом, из дукхагIа ба 964,9 млн сома е 47,4% 2024 шера хинначул. Федеральни бюджет

те хьачубоагIаца пайдан хьокхам 2677,6 млн сом ба. Мохк экономически дегIаахара дика хьокхамаш дале а, УФНС нийсделар кхоачамбоацараш а, уж да йоалах дола декхар деррига хьаденна цахилар, боахамаш дIаяздар гIулакх мела лелаш хилар.

Бюджета пайда лакхбара даькье урхаллен балха кертерра да, керда хьалъаь моттигаш белгалъяр, цигара доалахой дIаязбар, царгара йоал яккхара таро хургьяр дар.

Мехка боахамо дIахо дIахьоргба йоал яккхара болх, из чIоагIбара хьал къаьгга хургдолаш, цу юкье керда йоал яла езараш хургболаш. Цо таро лургья бюджет хьачудоагIар со-

вадккха, мохк дегIабоалабара Iалашо е.

Цу тайпара, йоала реформа, бизнеса халонашка хьежжа доацаш, наькьайоалаш я паччахьалкхен ахчан хьал тоадара, цо Iалашо ю дIахо экономически дегIаахара. Йоала законашца хулаш дола хувцаш лоархIаме Iаткьаш да моттигерча экономиканна, боахам лелабара хIара мехка.

Кердача хувцашка валара йола халонаш лоацача хана мара еце а, юкьедаладаь хувцаш лаьрхIа да ГIалгIайче экономически дегIакхувлара. Йоал яккхара йолча оагIонаша шоай болх тоабаргба, республикан инвестицей хьал дикагIа дергдолча оагIорахьа.

«Цаі йола Росси» партеца цхьана болх дІахьоргба мехкарча профцхьан-кхетаро

Гаьгенаькъан Мартина

Цхьана болх дІабахьара тІехьа бувзам чІоагІбир «Цаі йола Росси» яхача парте, «ГалгІай республикерча профсоюзий цхьанкхетар» яхача моттиго. Оттабаьча бартчІоагІонца керттердар да бахархой вахара-къахьегам аогІонцара бокьонаш лораяр, моттигера, федерални бокьонаш тоаеш йоаржаяр, иштта шаккха аогІон программацарча каьхаташка ГІолла болх дІабахьар.

Мехкарча ПрофьоагІонна кулгал деча Оздой Хаде, «Цаі йолча Россе» республикерча комитет хьалха латтача Кхоартой ИбрахІма белгалдир цхьана болх дІахьош кхоачашде дезараш, эггара хьалхарча аогІонца теркалде деза керттера декхараш.

ПрофьоагІон доакъашхой депутатий мугІарашта, Паччахьалкхен Думанна юкьебахьарах, лакхерча бокьоний моттигага ГІолла къахьегарий ГІулакх тоадарах дийцар кхетаче. Шаккха аогІоно къахьегарах, «Къаман программага 2.0» ГІолла болх тоабе аьттув хургба ПрофьоагІон. Парте каьхаташка белгалдолаш хургда къахьегачар ГІулакхаш. Республикерча цу аогІонцара болх дикка тоабара тІехьа дакъа лоацаш хургья парти. Иштта лоархІамедарех да, хоржамий кампанешка профьоагІон хьинардараша дакъа лаца йиш хилар, СМІ аогІонца цар болх дикка боаржабеш хургда из.

«Къахьегаш болча наьха бокьонаш лораяра тІехьа лоархІаме бартчІоагІам ба тахан оттабаьр. Бокьонашца дувзаденаш хьаллаца, юкьарлон аогІонца хеташдар теркалде аьттув хургба тха ишттача наькъаца», - белгалдир Оздой Хаде.

Леладе деза закон

ГалгІайчен Росреестра урхаллено дика кхоачашду хьалхашка латта декхараш

Гаьгенаькъан Мартина

Дукха ха йоацаш, ГалгІай Республикан кулгалхочо Келаматанакъан Махьмуд-Іаьлас баркал аьлар ГалгІай Республике ГІолла йолча Росреестра урхаллен кулгалхочоа Борисов Андрейна, иштта ерригача тоабанна ший ГІулакх дика довзаш, лакха терко йолаш болх дІабахьарах. ХІара денна, цигарча говзанчашка ГІолла дІахьу мехка доазон тІарча боахамий ГІишлошца бувзабенна хоам.

«Сердало» газета корреспондентаца къамаьл деш, ГалгІай Республике ГІолла йолча паччахьалкхен дІаяздара, кадастра, картографе Федерални ГІулакха урхаллен кулгалхочо Борисов Андрей Викторовича дийцар; хІара денна бе безача балхах, лоархІамеГІа йолча темах, дІадахача шера шоаш даьхача толамех.

- Андрей Викторович, малаГІа аогІув дІахьош ба шун болх?

-ДІаяздара даькъ тІарча урхаллен болх лаьрхІа ба бахархошта лоаттадеш дола хьалаш тоадара, ЕГРН хоамий дикал лакхьяра. Иштта тха декхар да паччахьалкхен дІаязбар дечарча, кадастра инженерни балха МФЦ говзанчашца, паччахьалкхен Іаьдалца, моттигерча доал деча даькъ тІарча викалашца бувзам чІоагІбар, царна лоаттадеш дола каьхаташ дикал йолаш хилийтар.

- МалаГІа толамаш даха таро хилар шун 2025 шера?

- Мехка Кулгалхочо белгала ма дарра, цхьана дІахьош дола кадастрови балхаш лоархІаме да республикан бахархошта. Хоадам болаш белгалдаьд боахамий ГІишлой доазонаш, реестре из лоархІаме хоам хиларо таро лу лаьтанцара къовсам ца хилий-

та, доаладерздара бокьонаш ялара хьалаш аттача даха, иштта инженерни хьалаш вІашаГІдохка. 2025 шера 12 бетга оаха тІаийцад лархІара-дІаяздара ГІулакхех дола 43 664 дехар. Царех эллектронни хьисапе да 22 520 дехар, уж да 52% дерригача каьхатех. ТІаийцад 13 843 дехар, уж дувзадена да паччахьалкхен кадастрови лархІарца, царех эллектронни хьисапе - 11 894, уж да 86%.

2024 шера хинначунга хьежача, эллектронни дІаязбалара ГІулакха хьаллакхденнад. Паччахьалкхен дІаязбаларах дола бартчІоагІамаш, ГІишлон доалахо хиларах эллектронни кепара даьд 100% (белгаларча ГІулакха лаьрхІа - 90%), цунца цхьана 31.12.2025 шера юкьара доалахо хилара эллектронни хьисапе дІаязбеннараш 98,8% ба, 24 сахьата дІаязбеннараш - 94,5%.

Паччахьалкхен кадастрови лерхІам беча вахара фусамий даькъе эллектронни кепара дехараш да 85,6%, паччахьалкхен бокьоний регистраци яр - 88,3% Лаьттан доакьой доалахо хилар, Цаі йолча паччахьалкхен боахамий (ЕГРН) РФ законах дІадехача беса дІаяздаь доазонаш - 71%, из 6% дукхаГІа да 2024 шера хинначул (65%).

ГалгІай Республике ЕГРН кхоллара, лаьттан-доалахьардар лостам болаш леладара болх дІахо дІахьоргба, РФ Президента федерални программанна чубоаГІаш.

- Вай хана дукха ба шоай ГІишло йохкаш хьармаргаш лелаю нах, цудухьа хьалххаГІе дикка хьажа веза эцаш болча боахамга. Мишта де деза из?

- Ше ГІишло эцале хьалха, из эцаш волча сага цох бола хоам хьабеха йиш я Росреестра сайта тІара, е «Роскадастр» ППК филиала фусамера, е дукхача аогІорахьа

хьалаш лоаттадеча паччахьалкхен доал деча даькъ тарча центрера (МФЦ).

- Мел нийса а дика а дІахьу шун урхаллено боахамаш дІаяздара, наьха бокьонаш чІоагІьяра ГІулакх?

- ХьалхаГІа дІалаьрхІа хинна ГІишлош, уж лелаяра бокьо йола нах гучабахар 01.01.2026 шера 50645 хилар, царех хьалхаГІа гучаяьха боахама ГІишлош, уж лелаяра бокьо йолаш бараш гучабахара дІайихьа моттигаш 26.12.2025 шера 50645 я, из болх 100% йистебаьннаб. Цул совГІа, бокьо хилар гучадаккхар, дІаязбара болх дІахьош ба.

- Сенна теркам тІабахийта беа боахама ГІишло эцача хана?

- Йохкаш вар декхарийла ва бокьо луш дола каьхаташ гойта, е доагІлача беса чІоагІдаь копи гойта. Эцаш волчо теркалде деза, из боахам дукхача бехкабий. Нагахьа санна ГІишло тешалах йохкаш яле, ха деза, из йохкаш вар бокьонца кийча вий из шийна тІера дІаяккха.

- Дувцал вайна, ший доалахьара боахам тийшаболх лелаберех лорабеш, фу де деза сага?

- Доалахо бокьо йолаш ва ший боахам кхьчунга балара бокьо ехкаш дола дехар язде, ше тІаваоцаш е бокьонца вола викал воацаш

ГІишлон бокьонца дувзадена дош дувца йиш йоацилга белгалде.

- Кадастра бокьо йола каьхаташ Российски Федерациен кхьча моттигагара хьадаьхадале, боахама ГІишло дІаязьяра бокьо ГалгІай Республикан Росреестра урхалленга юсий?

- ЛархІара-дІаяздара балхаш из ГІишло йолча моттиге дІахьор я Росреестра доазон тІара моттиг. Каьхаташ кхьча мехка дІакхоач эллектронни кепарча программага ГІолла.

- Эцара-дохкара бартчІоагІам дІабахьале хьалха эллектронни хьалаш леладой цу ГІишлох бола хоам бовза дагахьа? МалаГІаш да уж?

- Росреестра сайта тІа болх беш я «Боахама ГІишлонах бола онлайн хоам хара» йола аогІув. Цига ГІолла ха йиш я деррига цу ГІишлох долаш дар, цун чІоагІьяь бокьонаш йовза йиш я, из бокьо йоацаш йола моттиг йий а иштта ховш хургда цу хоамага ГІолла. Хоам бовза йиш я кадастрови номерах, бартбаьча номерах, адресах, паччахьалкхен дІаязьяра номерах. Ха йиш я из соцаь (бокьо йоацаш) йий а.

Уж ГІулакхаш мах боацаш лоаттадеш да таханарча дийнахьа.

- Фу аргдар Іа РФ Президента «Къаман доазон тІара хоамаш леладар хьалах» йола паччахьалкхен программа кхоачашьярах?

- ЕГРН эшаш дола хоамаш дІаяздарца ца хилча даргдоацар да доазон доакьош белгалдар (Тз) - 584, ЕГРН юкьедоаладаьд массадолча доазонех дола хоамаш (100%), доал деча доакьоех - 45 (МО), царех ЕГРН юкьедоаладаьд 41, из да 91%; нах баха юрташ (НП) - 122, царех тахан ЕГРН юкьедоаладаьд 121 доазонах дола хоамаш (НП), из да 99,18%.

- Андрей Викторович, баркал хилда хьона тхоца къамаьл дарах, аьттув балба шун балха тІа.

Даьхен гѹлакхе
латтача
денал долча
кѹонгашта
баркал
кхайкадир
мехко

Султиганаькъан йоакъап

Даьхен лорабой Ди
дездеча дийнахьа
майралца, деналца
шоай гѹлакх дѹахьош
болча кѹонгашта бар-
кал кхайкадеш хилар
мехкарча юрташка,
шахьарашка. Из хоам
«Сердалога» бера цу
моттигера.

«Тахан вай белгалбе-
раш ба, герз бедеолаш
Даьхен хѹама лорадеш,
кхерамзлен хьал хьал-
лацара тѹехьа кьахьегар-
раш. Палгѹайчен кѹонгаш
массахана лѹттаб Россе
гѹлакха шоаех дика цѹи
йоаккхийташ, диза дек-
хараш кхоачашдеш.

Тахан а дѹахош
ба из никъ вай кѹаман
кѹонгаша, шоай даьй
ѹадаташ лорадеш. Тѹехьа
тѹабоагѹарашта масал
дола гѹлакхаш гойташ,
деналца цѹихеза болаш,
шоай моттиг лораеш ба
уж», - язду Наьсарен кха-
лен администраце ший
Телеграм-оагѹон гѹа.

Республикерча мас-
сайолча моттигашка
дѹайихьар цу оагѹонцара
кхетаченаш. Цу дийнахьа
вай бѹарашта духьаль-
отт, цѹаккха бехк боа-
цаш, гѹалгѹай кѹам хийра-
ча, гаьнарча Казахстане,
Юкѹерча Азе моттигашка
ѹодахийтар.

Из унзара, хала ди вай
кѹаман исторе ѹаьржа
боад хинна чѹоагѹденна
латт, вай дегаша цѹаккха
а дицдергдоаца хѹама да
из! Республикерча тайп-
тайпарча дешара мот-
тигашка Денала урокаш
дѹайихьар.

Кѹонабарашта дийцар
Даьхен сийдолча кѹонгех,
турпалех. Шоай декхараш
диза кхоачашдеш латта-
ча кѹаман кѹонгашта док-
кха баркал кхайкадир цу
дийнахьа.

Илдарха-Гѹалан мэреи Юкѹарлон палатой цхьана бу болх тоабеш латт

Гаьгенаькъан Марина

Илдарха-Гѹалан ѹаьдало,
Палгѹай Республикан юкѹар-
лон палато цхьана дѹахьош
ба болх. Кхетаче дѹахьош, цар
дийцар лоархѹаме хаттараш,
яхаш, хоам бу «Сердало» га-
зетага администраце зарбан
болх лелабераша.

«Доал деча даькъ тѹарча ад-
министраце кулгалхочо Ди-
диганаькъан Ахьмада, Россе
Юкѹарлон Палатан Совета
Президума доакъашхочун-
ца ѹамарханаькъан Лейлай-
ца, иштта Палгѹай Респуб-
ликан Юкѹарлон палатан ви-
калца Мартазанаькъан Му-
сайца цхьана кхетаче ѹолаш,
лоархѹаме хаттараш дийцар.
Шахьар то-

аяра проекташ кхоачашгье
лаьрхѹад. Иштта цига дийцар
бахархоштга бакъахьа хета
хаттараш кхоачашдарах,
моттигера, федеральни, кѹаман
программаш кхоачашгьара
юкѹарлон тѹахьожам лоатта-
барах», - ѹоак хоамо.

Цу тайпара бувзам лелаба-
ра кертердар да; юкѹарлон
болх лелабераш а кѹаман хьаш-

таш довзаш, уж кхоачашдеш
хилар; цар новкѹостал дерг-
да лоархѹаме декхараш вахара
юкѹедаха, иштта кагирхоштга
Даьхенцара безам совбоаккхаш
кхетам бала.

«Юкѹарлон викалаша
дукхарга терко лоаттаергья ба-
хархой хьашташ кхоачашдара»,
- аьлар Дидиганаькъан Ахьма-
да.

Нигитий цхьоагѹо

Москве «Рамадана чаьтар» хьаделлача дакъа лаьцар вай мехкахоша

Гѹазданаькъан Ахьмад

«Рамадана чаьтар - 2026» хьа-
дийллар Москве. Россе бусалба
наьха оагѹонца, Москверча
бусалба наьха оагѹонца, Мо-
скверча паччахьалкхено хьал-
лоацаш, дѹабихьа лоархѹаме
бусалба наьха дегашта тоам
беш бола болх ба из. Рамадана
чаьтар хьаделлача дакъа лаца
гулбеннабар Москвера тайп-
тайпарча моттигашкара бу-
салба нах, иштта Россе мот-
тигашкара хьаьший. Москва
Палгѹайчен массазара ви-
калца а бар цига баха. «Россе
Президент Путин Владимир
РФ кѹамаш цѹанкхетара
Шу, аьнна, белгалдаь да 2026-
гѹа шу.

«Кхоанен культуран дѹоагѹа»
яхача проектага гѹолла кѹам-
ий лоархѹаме ѹадаташ, бер-
кате оамалаш, культура хьал-
лоацаш болх лоаттабу мехка.
Белгалара лостам бола сай-
ренаш дѹакхухьаш; сийрда,
цѹена гѹулакхаш доаржадеш
бола болх ба адам вѹашкаозаш
дѹахьошбар», - дийцар «Серда-
лого» Палгѹайчен массазар-
ча викалаша. Москве «Рамада-
на чаьтар» хьаделлар чѹоагѹа
лоархѹаме гѹулакх да, цига
бахаш болча бусалба наха.

Хѹара сайрахьа цхьана марха
доасташ, дийшача наха хье-
хам беш, бусалба динца лора-
де деза лоархѹамедараш бел-
галдеш, вѹаший барт, безам
чѹоагѹбергбараш доаржадеш,
болх латтаргѹа цига. Россе бу-
салба дин леладеш дукха кѹамаш,
дукха адам да, цар масса-
не юкѹара моттиг я из. Вай мех-
кахоша шоай кѹамаьла юкѹе
белгалдир, иштта ѹолча кхета-
ченаша бусалба наха юкѹе бок-
кха пайда, доккхий дикаш до-
аржаделга. Кѹаьстга лоархѹаме
да из кѹонабарашта.

«Вай кѹаман кагирхой «Ра-
мадана чаьтар» дакъа лоацаш
хилар дѹага тоам беш да тахан.

Кхьаьдолча кѹамийцѹи культура,
цар гѹулакхаш, ѹадаташ довза
аьттув ба цар, цхьаьца берка-
те дола гѹулакхаш, оамалаш
дѹахьа эца ѹиш я. Юкѹера був-
зам ишттача наькъаца чѹоагѹу,
хѹаьта из лоархѹаме да тахан»,
- дийцар тхога. Палгѹайчен ви-
калца - кагирхой оагѹонцара
хьинардараш «Рамадана чаьта-
ре» марха доастийтача гѹо деш,
Даьла духьа дѹахьош ѹолча
проекташка дакъа лоацаш, бер-
кате кхетаченаш еча гѹо деш
хургѹа. Царна юкѹера цхьаь-
цабараш эггара хьалха дакъа
лоацаш ба цу тайпарча мотти-
ге. Мархий бутт чакхбалла-
ца латтаргѹа «Рамадана чаь-

тар» Москве. Массехк эзар Мо-
сквера бусалба саг, иштта хьаь-
ший хургѹа цига дакъа лоа-
цаш. Тайп-тайпарча кѹамай
нах цхьана марха даста хов-
шар, бусалба динцара хѹама
лакхдар, вѹаший барт, безам
чѹоагѹбар, Даьла раьза хургѹол-
ча гѹулакхеш да.

Цу проекто цѹаккха а хьа-
гойт вайна, Москва еррига-
ча Россе моттигашкара бусалба
нах цѹанкхеташ, вѹаший
безам боаржабеш ѹола моттиг
ѹолга. Беркатеца гѹулакхашта
тѹехьа аьттув хилба бусалба
адама! Аллахѹ раьза волаш
хилда вай лерхѹамаш, вай
дегай хьал!

ГалгIайчен МВД викалаш дакъа лоацаш хилар, Инаркьерча бахархой кхетаче йолаш

Султиганькъан Йоакъап

ГалгIайчен МВД викалаш, Инаркье баха нах, доал деча дакъ тIара Iаьдал вIашагIкхийтар гергача истола гонахьа къамаьл де, яхаш, дийцар «Сердало» газетага республикан бокьонаш лораераша.

«Укх денешка, Инаркьерча культуран ЦIагIа вIашагIкхийтар гергача истола кепара лоархIае къамаьл дIахьош бола бахархой, цига дийцар тахан дукхагIа дагадо-ахкаш дола дешаш. Къамаьла юкье дакъа лоацаш бар республикан чурча Гулакхий викалаш, доал деча дакъ тIара болхлой, юкьярло», - аьлар хоамо.

Дувцаш хиннараш дар ГалгIай Республике гIолла йолча МВД балха дакъ тIара лоархIае хаттараш. Керттера терко тIаяхийтар наркоманена духьала кьовсам лоаттабе безара, цу дакъ тIара кхетаченаш дукхагIа дIаяхьара, къаьста кагирхошта юкье.

Иштта дийцар наькъа бокьонаш телхаеш дола хьал. Цу тайпара кхетаченаш дIаяхьар лоархIае да, цо новкъостал ду бахархошта Iаьдалца бувзам лелабе.

Наькъашкара бокьонаш лархIа езилга хьалхадаьккхар мехкахошта

Султиганькъан Йоакъап

«Машинаца водар, дIатIехвалийта гIашло» яха болам дIахьош хилар Илдарха-ГIалий тIа ГИБДД болхлой. Из хоам «Сердалога» бир МВД. Даькъа лоацаш хин-

нараш бар шахьарерча №1 йолча ишкола дешархой, шахьарерча Россе ОГИБДД ОМВД болхлой.

«Наькъашкара хатараш лаьгIдара тIехьа дIахьоча бал-

хацара болам бар из. Машинаца боагIарашта хьалхадаьккхар, гIаш водар дIавахийтар мел лоархIае да, наькъашка массахана фийла, эздел лорадеш хила везилга. Из деррига белгалдеш дола каьхаташ дIадийкьар ГИБДД болхлоша»,

- дийцар тха газетага.

ЧIоагIа раьза дар бераш цу болама юкье шоаш дакъа лоацаш хилара. ГIаш леларашка массахана лоралуш, светофорага хьежа мара наькъ тIа дIатIабувла йиш йоацилга дийцар болам дIахьош хиннараша.

Дукха бераш долча ноаной пенсеца, хувцамаш хилар вай мехка

Гаьгенаькъан Марина

Ер шу доладелча денз, РФ пенсионни Ганза оагIон болхлой 8 эзар совгIа дукха бераш долча ноаной пенсешка хьожаш хилар. Из хоам «Сердалога» цу моттигера бу.

«Таханарча кердача хувцамашка диллача, 2026-ча шера наджгоанцхой бетта 1-ча дийнахьа денз, массадолча берашка цар 1,5 шу даллалца хьажар цу оагIонцарча стажа юкье-едодаш да. ПхелагIа, яхлагIа, дIахо тIакхийтта бераш дIаяздеш болх дIахьош ба цига.

ХьаIайна латтача пенсионни коэффиценташка хьежжа хургба пенсе боарам, хIаьта пенси хьадоладалара стаж хиланза яргIоацаш я. Из болх цасоццаш дIахьохьош ба мехка», - йоах тхогарча хоамо.

«Пенсещара хIама юха кердадакхар пенсех бахарашта мара доагIаш дац. Пенсе баха кийчлуш болча дукха бераш долча ноаношта, берашка хьожаш хинна ха ше дIаюкьейодаш хургья», - дийцар мехкарча СФР оагIон кулгал деча Йовлой Зубейра.

Берашта Юмаю ПДД, царна лу сердалга кьега седкьилгаш

Султиганькъан Йоакъап

«ГIашло» яха профилактически кхетаче дIахьош, Госавтоинспекце болхлой бахар Яндарерча «Берий гIайре» яхача берий беша, яхаш, дийцар «Сердало» газетага мехкарча наькъа полице.

«Берий беша, наькъа бокьонаш йовзийташ дола «Iанник» яха ловзар-викторина хилар. Цига дакъа лоацаш дар йоккхагIа тоабачара бераш. Деша баха ха йоацар кийчьяьяр наькъа бокьонаш лораяра керттердар довзийташ йола программа, цар иштта йийцар байташ, иллеш аьлар, халхараш дир,

лайзар», - аьлар хоамо.

Кьонача доакьашхоша дика дийцар новкъа лелара бокьонех, из хIаранена ха дезаш долга белгал а деш. Берашта цу юкье дукха лорабалара даькъ тIара кердадараш дайзар - сердалга кьегача барзкьах хьабала пайда байзар. Сайрийна е бус цу тайпара сердал

луш бола седкьилг эшаш ба, барзкьа тIа из боаллаш хилча Iаргагу саг. Юххера а, кхетаче чакхийоалаш, царна делар совгIаташ.

Цу тайпарча вIашагIкхетаро бераш тIахьех лорадалара, новкъа лелаш сакхетам болаш хилара.

ГалгIайче белгалдир хатар дIадерзадеча боахама керттера декхараш

Султиганькъан Йоакъап

ГалгIайчен МЧСа балха чакке еш, мах оттабир дIадахача шера боахама баъча балха, цун керттера декхараш белгалдир. Из хоам «Сердало» газетага бир республикан министрий Кабинете.

ГалгIайче белгалдир, хатараш дIадерзадерий балха керттера декхараш, де дезараш къоастадир.

«Кхетачен доакъашхой бар боахама болхлои: министра декхараш кхоачашдеш вола Йовлой Александр, Паччахьалкхен Председателя гIонча Антонов Игорь, ГалгIай Республике ГIолла йолча Росссе МЧС ГУ кулгалхо Борисов Вячеслав», - аьлар хоамо.

Йовлой А. дIадахача шера баъча балха чакке йир, цо белгалдир министрствон балха керттера хаттараш. Иштта дий-

цар «Бахархой, доазонаш ЧС хьалах лорадар» яха программа лоархIаме хиларах. Цига дийцар, даь даьннар, иштта цIера кхерамзлен хаттараш кхоачашдара де дезачох, республика

чоалханерча хьалашта кийча хила езарах, цIера кхерамзлен Iалашо е езарах.

Балха кхетаче чакхйоалаш, дика къахьийгарашта совгIаташ делар.

Паччахьалкхен Председателя гIончас Антонов Игоря баркал аьлар массанена, болх дика дIабахьарах. Цо белгалдир, республикан МЧСа лакха толамаш доахамаш къахьегаш хилар.

ГалгIайчен тохкама Комитета болхлошта, шоай гулакх мишта довз хьежар

Султиганькъан Йоакъап

ГалгIай Республике ГIолла йолча Росссе СК урхаллене, болхлои говзал мишта я хьожача кхела кхетаче хилар, яхаш, дийцар «Сердало» газетага.

Из болх дIабихьар, тохкама урхаллен кулгалхочун ГIончас Котанькъан Мухьмада Шамала кулгал деш.

«Дувца оттадаьча балха хьалага хьежжа, кхелайхой кхетаче хьежар тохкама урхаллен болхлошта шоай гIулакх довзарга. Уж ба духьашха федеральни паччахьалкхен балха тIа эттараш: лаьрхIа дола гIулакхаш тахкара хьалхарча отдела воккхгIа вола тохкамхо Долгополов Александр Сергеевич, электронни оагIонга ГIолла юкъарлонца бувзам лелабара инспектор ПхьугIой Башира Зарета, Шолжа кхален тохкама даькъа болхлои: А. Я. Сухарева цIерагIча Москверча академе Тохкама комитетта ФГКОУ ВО тохкамхочун дешар дийша яьнна Хаматхананькъан Мухьмада Малика, воккхгIа вола тохкамхо Гаьгенаькъан Батыра Хьасан», - аьлар хоамо.

Царна ховраш-довзараш техкача, кхетаче дIаьхьара чаккхенга хьежача, уж из болх дIабахьара мегаш ба, аьнна, лаьрхIар. Иштта Мухьмада Шамала къонача говзанчашта могадир, РФ Тохкама комитетта даькъ тIа дика, пайдане болх дIабахьар.

ГалгIай паччахьалкхен университетете «IT дунен тIа» яха викторина хилар

ГIазданькъан Ахьмад

ГалгIай паччахьалкхен университетете «IT дуне» довзара викторина хилар, из вIашагIьеллаяр хоамий а технологей а оагIонца. Из дIахьош хиларо гучадаьккхар студентий боккьонца дола начIал, таханарча дунен тIа дукхагIа леладеш дола хьал да из.

«Викторине гулбелар тайп-тайпарча курсашка багIа студенташ, IT даькъ тIара хьал довза безам бараш. Из дукхача студенташта тахан накъадоалаш да, цар таро я шоашта ховш дар гойта, дукхагIа довза, хоамий технологей оагIонаш йоаржае.

Доакъашхой дукха-

ча оагIонех чакхбоалаш бар, царех хIаравар хьожар шийна фу хов цу даькъ тIа; программированех, бувзамий технологеех, киберкхерамзленах, царца малагIа болх бе беза. Иштта царна хьалхашка латта декхараш дар шоашта тIадиллар сиха кхоачашдеш хар, тоабашца цьхана болх бар, шоашта юкъе хIаране де дезар декъар», - аьлар «Сердало» газетага ИнгГУ.

Хаттараш дукха дар: IT исторе моттигаш, кхьодола дикка уйла тIаяхийта еза дешаш. Цьходола декхараш кхоачашдеш, кIоаргга уйла е езаш хулар тоабаш. Яхьаш дIахьош атта дацар, бакъда безаме дар цьхана болх беш: тоабаша шоайла хьаллоацар, хIаьта хьожаш хиннараша

дика теркалдора яхьашкара хьалаш.

Из кхетаче дIаьхьаро таролу ГалгIай паччахьалкхен университетете дешара хьал

дегIадоагIаш хилар гойта, цо хьахайтар хургдола Даьхен IT даькъ тIара хьал тешшаме хилар.

«Бералла наькъаша» сессеш дIайихьар вай мехка

Гаьгенаькъан Марина

«Бералла наькъаш» яхача Ерригача Росссе проектага ГIолла массехк лоархIаме сесси дIайихьар вай мехка. Из хоам «Сердалога» бир проектага болх лелабеш йолча Коазой Миланас.

«Къамаш цьханкхетара оагIонца пайдане, беркате хургдараш белгалдеш хилар кулгалхой гIончаш, мехкара координатораш Росссе къамаш цьханкхета-

ра Шерца дувзадenna. Республикерча хIара моттиге дIайихьача кхетачене дийцар цу оагIонца кхоачашдеш дезарех.

Дешархой из гIулакх хьаллацара тIахьехар, къаман Iадаташца, культураца дувзадennaраш царга лархIийтар да керттердар», - дийцар тха газетага. Пайдане хургда аьнна хетараш дIахьа эцаш, хьинаре из болх дIабахьа безилгах дийцар гулбенараша.

Искусствай колледже белгалдир, Халкъашта юкьера наьна метта ди

Газдананькъан Ахьмад

ГалгГайчен Паччахьалкхен искусствай колледже кхетаче дГайихьар, из хетаяь яр Халкъашта юкьерча наьна метта денна. Цу кхетачен цИи яр «Наьна мотт - халкъа са», из вIашагГьеллар яр гIалгГай метта, литературан хьехархо Белхарой Райхьант.

«Кхетаче дика вIашагГьеллар. Цига дакъа лочаш бар студенташ, цар шоашта ховш дар деквар, шоай вахарера цьаьца дола масалаш кхулар. Студенташ ийишар цИихезача гIалгГай классикий байташ. ХIара кхоллам ма ярра гойташ бар гIалгГай метта хозал, кIоаргал», - аьлар «Сердало» газетага искусствай колледже.

Цу кхетаче лакха мах оттабир гIалгГай метта хозала, из бIаьхий хилара, гIалгГай мотт-из къаман дог хилара.

Гулбеннараша дийцар, тахан гIалгГай мотт лорабара декхар массанена хьалхашка латташ хилар; лингвистий, хьехархой декхар хинна Iац из; из иштта декхар да вай къонача тIехьен. Къаьстта кагирхой ба культуран тIехьале лораче эзараш; шоай мотт, Iадаташ тIехьа тIаьоагIача тIехьенна дита дезараш.

«Хатар 5051» яха документальни кино гойтар мехкарча хьехархо

Гаьгенаькъан Мартина

Цьаьккха бехк боацаш, харцо тIакхелла вай къам мехкаждаккха Казахстане Iодахийта 82 шу дизара хетадаь «Хатар 5051» яхача документальни кинон режиссёр хилар вай мехкарча хьехархо Хамхой Миланас.

Из хоам «Сердалога» бир «Бералла наькъаш» яхача ерригача Россее проекта доакъашхо-чо Коазой Миланас.

«Наьсарерча № 3 йолча ишкола кулгалхочун гIонча йолча Хамхой Миланас Гаьгенаькъан Г. А. цIерах йолча Къаман унахцIенон оагIонцарча колледже студенташца боккха болх дIабихьар. 1944-ча шера къам мехкаждаккхар гойтар цар. Документальни, исбахьален оагIонцара доакъаш юкье долаш да вIашагIделла кино», - дийцар тхого.

Цунга хьажа яха хилар «Бералла наькъаш» яхача оагIон тоаба, моттигера координатор хьалха волаш. Цар белгалдир, «Хатар 5051» яхар нах мехкабахара истори кердадоаккхаш, цIоагIдеш бола лоархIаме болх болга.

Дика гIулакхаш лорадара тIехьалаттар

Ноакастхой Хаважа 70 шу дизара хетабаь гойтам хьабийллар Къаман библиотеке

Газдананькъан Ахьмад

ЦИихезача гIалгГай Иилманхочун, йоазонхочун, журналиста, публициста, литературан критика, Россее йоазонхой Союза доакъашхочун, моттигерча йоазонхой Союза кулгал деча Ноакастхой Хаважа 70 шу дизара хетаяь кхетаче хьабийллар Къаман библиотеке. «Хаваж тахан Россее йоазонхой, журналистий Союза, Россее Къулбехьен лингвистий-говзанчий Ассоциацие доакъашхо ва. Культуран оагIонцара цИихеза болхло, «Россее кIай гIарагIураш» яхача Къамашта юкьерча литературан-муький фестивала литературни совгIата лауреат ва. Тайп-тайпарча моттигашка къахьегаш хьавоагIаш саг ва Хаваж.

«Сердало» газета болхло, «ГалгГайче» яхача газета кертера редактор волаш, Халкъа Гуллама депутат, «ГалгГай мотт» яхача республикерча оагIон кулгал деш хьинаре къахьийгарех ва из. Таханарча дийнахьа Иилман-тохкама институте литературан оагIонна кулгал деш ва. Из тха библиотекан веза хьаьша ва, тхона юкьера бувзам цIоагIа ба. Цун кулгашка гIолла чакхдаьннад оаха кепатеа ара мел доаккхаш дола хIама. МоллагIа гIулакх цунна дIагIадилла йиш йолаш, тешаме саг волаш хьавоагIа из», - дийцар «Сердалога» библиотеке. Тахан цига хьабийлла гойтам цИихезача мехкахочун кхоллама, къахьегаме, вахара никъ бовзийташ ба. Хьинаре къахьегаш, тхьовра денз хьавоагIача Хаважа денош даиман цьаьца хIама

тоадара тIехьа дIаухаш хинилга гу вайна. Тайп-тайпарча оагIонашка гIолла довза йиш я цун балхаш. Масала, «Байтанча» яхача оагIонца доаржадаьд цун байтий гулламаш.

Белгалде деза, цу сага мел яздаьр - из ший къаман визза воI волга хьагойташ долга. Къаман культураца, оамалашца, Iадаташца, истореца, мехкарча хозача Iаламца бувзам бола балхаш кIезига дац цун. «Таржамхо» яхача оагIонца хьокха оттадаьд гIалгГай, эрсий меттала цо даь таржамаш. МоллагIа хIама сага дег чу даргдолча тайпара духьалда, доаржаде ховш литературан оагIонцара говзанча вала йиш я цох тахан. Еша дог доагIаш я цун байташ, ма дарра аьлча, байтанча нигат, уйлаш йовзийташ. «Иилманхо» яхача оагIонца цо даь тохкамаш гу вайна. Царга хьожаш, вай теркалду, Хаваж ший къаман исторех, цун кхоанарча вахарах дог лазаш, ший болча низаца цун хIама хьаллаца ловш волга. Культуран оагIонца дукха балхаш да цо даь, иштта къаман истори лорадара тIехьа а. «Иилман редактор» яхача оагIонца цо Иилман балхаш даь гуллам ба хьокха оттабаь. Монографеш, Иилман йоазош, энциклопедически книжкаш, иштта кхьдараш довз вайна тахан. Къаьстта йоккха терко тIаозаш да «Республикерча Къаман библиотекан редактор», «Исбахьален оагIонцарча йоазоний редактор» яха оагIонаш. Методически пособеш, библиографически балхаш, библиотечни каталогаш, иштта кхьдараш гу вайна уж оагIонаш теркалдича. Таржамаш деча балхаца дикка

белгалваьннарех ва Хаваж.

Автора уйла ма ярра йоаржае, дешачунга дIакхачийта ховш таржамхо ва оал цох тахан. Къаман библиотеке арахийца «Ноакастхой Хаваж - йоазонхо, критик, публицист» яха библиографически болх дукха хIама довзийташ ба цун вахарера. «ГалгГай литературах йола уйлаш» яхача книжкаца вайна хьагойт цо литературе ше воагIаш нийсвенна, цун кIоаргаленаш йовза, тахка низ, хьаькьал дола саг волга. Ноакастхой Хаваж халонех кхераш саг вац... Из иштта долга вайна гу цо мел даьчунга хьожаш, из деррига довзаш, хIаьта литератора кхоачашде аьгтув баьннараш тахан кIезига дац. Гойтаме дакъа лаца денар дукха адам дар.

Эггара хьалха гучаьлар цига дукха ха йоацаш ший 70 шу дизар дездеш хинна Дидиганаькъан Раиса. Хаважаца цьхана шоаш болх дIахьош яь

ккхача ханацарча деноех дийцар цо гулбеннарашта, иштта белгалдир, Хаваж доккха хьинар долаш, кIаьдвеннавар аьнна дог ца эьккхаш, хьинаре къахьегаш хьавоагIаш саг волга. Доккха баркал ала деза библиотека болхлошта а мехка цИихезача, лоархIамеча сага вахара, кхоллама никъ бовзийташ иштта къахьегарах, деррига а лакхача боараме кийчдарах.

Ишттача гойтаме ха дIахьош, вай теркалду, къамах дог лазаш, ший Даьхе езаш къахьегаш волча сага вахара никъ цьа ший тайпара белгала хулилга. Литературе лоархIаме болхло хинна дIаьоагIвала-м атта дац... Цу наькъ тIа дIагIавалар-м цаI да, хIаьта из никъ боагIача боараме хьаллоацаш дIабахьа, ший мехка наьваолаш, доккхий дикаш доаржадеш къахьеге, литературан оагIонца ше везавалийта хIаране ка яргIолаш, низ, хьинар тоьаргдолаш хIама дац.

Библиотека болхлоша из даькъалавуцаш долча каьхата гIара дешаш да ераш : «ГалгГай къаман визза воI ва хьо! Тахан юахьежача гуш да Iа никъ лоархIамеча балхаш тIа къахьегаш хьабенилга. Баркал хилда хьона къаман литератураца, меттаца къахьегаш, цар хIама тоадара тIехьа латташ хьаварах. Дика, сийрда, цIена дола гIулакхаш доаржадеш хьавоагIа хьо, массанена хье везавалийта ховш! Везача АллахIа могаш, маьрша волаш воахаволва хьо! Иразах, беркатах, хозача гIулакхех дизза хилда хьа денош; барт, безам латталба хьа дезале!»

«Сердало» газета редакце хьаллоац уж хоза дешаш! ХIанз санна хьинар долаш, хьай никъ тахан санна безаш, лоархIаш дIаваха ираз хилда хьа! ХIара ди АллахIа беркат дахьаш дайталда хьона! Тахан санна мел вовзрашга везаш вахалва хьо, дунен тIа мел йоаккхача хана! Дикача, къаман беркате хургдолча хIаман тIехьа аьгтув болаш вахалва, Хаваж!

Дикалгахъа леста гѳулакх

Вай мехкарча стоматологе хъал тоадеш къахъег тахан

Гаьгенакъан Марина

Таханара стоматологи дуккхача оагѳонашца бувзам болаш я. Пародонтологи, терапи, хирурги - уж деррига оагѳонаш духхъал лор хинна, болх ѳомабича кхоачам болаш дац. Баген хъал лертѳа хургдолаш, буаш бола кхача зе деш боацаш хила беца, доал де деза боагѳача боараме царгашта, долашга. Моллагѳа дола кхоачамбоацараш юхъанца теркалдаь метга ца доаладойя, дикка гаьнадаь ле халача хъале отт цу оагѳонцара гѳулакх. Стоматолог вола саг ший болх кѳоаргга ѳомабаь, гѳаккха къахъегарца дикка шаьрбаь хила веза. Хѳара денна гѳатеѳа дешаш хиларца мара хъахулаш дац из деррига.

2025-ча шерарча тов бетта ший налараш хъайиллар вай мехкарча стоматологически институт, моттигера кагирхой санна лоалахарча республикашка ра а нах гѳаэцаш. Тахан студенташта хъалхашка латта керттара декхар - лакха говзал йола лор хинна, наха гѳо де оттар. Шолжа-Шахъаре дѳайихъача «Стоматологи: дешар, илма, болх» яхача илма балхацарча конференце дуккхача моттигашка дѳайовзийтар институт.

Царгашга доал дара гѳулакх дикка шаьрдаь

болча лораша шоай балхаца дувзаденаарех дийцар цига, шерра доаржадеш. Лорий илма кандидат, ИСИ стоматологически факультета декан, лор-стоматолог-терапевт, Magase «Sorridi» яха клиника хъайийллача ѳарчакханаькъан Заремас цу оагѳонцара доклад йир цига. Хъалхашкара царгаш велаькажар хозагѳа хургдолаш мишта тоае, нийсье еза дийцар спикера гулбенаарашга. Терапевта стоматологеца дувзаденаараш довийтар цо.

Царгий бос кѳайгѳа беш дола гѳулакх тахан наха юкъе геттара чѳоагѳа даьржа да, хѳаьга къаьстга дукха ба из хъаллоацарашга юкъе къонабараш. Царгаш кѳайеш бола болх лаьрхѳача гелашца дѳахьош ба перекись водорода е карбамид йоаллача. Царна ѳоѳахъекхачул гѳехъагѳа дѳа-хъа баьрже, бос сийрдагѳа хетийташ йола молха я из.

Стоматологически институт Илма дувзаденаарех дувцаш къамаьл дир кхетаче лорий илма доктора, Пятигорскерча унахценонафармацевтически институт (ПМФИ) клинически стоматологен кафедра профессора Юсуповгѳар Руслана. Цу оагѳонца баьккха боккха гѳа ба ала йиш я стоматологически имплантех. Къилбаседа Кавказерча федеральни университет (СКФУ), Ставрополерча паччахъалк-

хен унахценона университет (СтГМУ), Селий мехкарча паччахъалкхен университет Илмаанхоша имплантат хъаеш бола болх дикагѳа тоабеш къахъийгад. Лорий илма доктор, Нохчий мехкарча паччахъалкхен университета стоматологех йолча кафедра кулгал деча Берсановгѳар Руслана гулбенаарашга дийцар субантральни оалаш йола гѳехк синус-лифтинг йича мишта хувцалу.

Синус-лифтинг яхар гѳехка кхоачамца из тоаеш болх дѳахьош дола гѳулакх да. Лоро белгалдечох, из болх дѳахьоча хана, имплант дѳаоттаеца хана меража чура, иштга кхычыхъара хѳама хьокхаделча инфекци яржар кхерам ба. Лоралуш, чѳоагѳа терко еш дѳабахъа безаш болх ба из. Бѳарахой Ахъмада Ислам имплантолог, ортопед, Наьсаре а Магѳалбике а «Бѳарахой клиникаш» хъайийлла саг ва. Из тахан лакха говзал йола лор лоархѳаш, вовзаш ва. Шоай балхаца керттара массахана балхацара говзал кѳоаргъеш, шаьрьеш хилар лоархѳа цо.

Юхъанца болх дѳаболабеш теркалде дезараш лорадеш хилча, операци яьчул гѳехъагѳа меттавар аттагѳа хул сага, деррига боагѳача боараме дѳагѳоргдолаш массадола оагѳонаш теркалдеш чакхбаккха безаш болх ба имплантатш оттаяр. Из белгалдеш къамаьл дир цига Москверча профессора Овшанаькъан Жаруллаха. «Имплантатш оттаеш кийчо еш бола болх 3-6 бетта дѳабахъа безаш хул, уж чѳоагѳенна дѳаотта езаш йола ха я из», - дийцар унахценона говзанчас.

Анестези яхача оагѳонца дувзаденаараш доаржадеш, къамаьл дир кхетаче имплантолог, цу оагѳонцара хирург, «Astra-Dent» яха

клиника Махачкале хъайийлла волча Ибрагимов Заркарьяс. Цу балхаца хъадаьннача кердадарех дийцар цо. Мандибулярни анестезеца даьржа дола кердадараш сага хъал дикка аттачыхъа доаккхаш да. Масала, кѳалхара мочхал долча геттара дукха нерваш я, цунга хъежжа цу оагѳонца яь анестези чѳоагѳарѳа я.

«Ше малхаваьннача на-къаваьннав» яха кица хъалха оттадеш дѳадоладир ший къамаьл имплантолог, хирург волча Угурчанаькъан Юсуфа. «The Family» яха стоматологически клиника хъайийлла цо тахан Наьсаре. Кхетачен доакъашхошта, ИСИ студенташта дийцар цо, дийша ваьнначул гѳехъагѳа ше вахача моттиге из хѳама доаржадар лоархѳаьме долга.

Наьсарерча «Implant

clinic» оалача моттига кулгал деча Ужахъанаькъан Лизас дийцар лакхера царгаш дѳаоттаеш шоай балхаца нийсденнаарех. Ортопеда белгалдир, човнаш хинна долаш сихагѳа меттадоагѳаргдолаш, царгаша хѳама хьокхадар, къамаьл дар, садахар боагѳача боараме хургдолаш малагѳа хѳамаш теркалдеш деза. Стоматолог, имплантолог, ортопед, пародонтолог волча ѳарчакханаькъан Мухъмадаца кхетаче хилар гулбенаарий.

Москве «Emirida», Наьсаре «ДАЙМОНД» клиникаш хъайийллача цо белгалдир, лора никъ атта боацилга, цу оагѳонцара говзал эцаш йоацилга. ѳарчакханаькъан Мухъмада керттара декхар да, царгашца цъхаккха кхоачамбоацараш доацаш, шоай вахар дѳадахъа наха гѳо дар. Шолжерча шахъара Кхела депутат волча, Гѳалгѳай стоматологически институт хъайийллача ѳарчакханаькъан Ахъмада дийцар, таханарча студенташа, йоккха говзал караерзаеш, хъинаре къахъега дезилга, шоашга хъалхалаттарий ларах дѳабахъа хъажа безилга. Ше леладеца хѳаманца лерхѳам болаш хила веза саг, гаьнавала ловш вале.

Ерригача Россе конференце дийцар стоматологеца дувзаденаача лоархѳамечарех, эггара хъалхарча оагѳонца сага лораде дезарех. Мехка пхе моттигера гулбенаача лорий къамаьлага гѳолла дуккхадараш довза аьттув хилар цу кхетаче.

Ши глат долча
гишлон чу
хургья керда
мехктошкама
музей

Султиганакъан Йоакъап

Укх шера хьалъе йо-лаергья Малсаганакъан Тухана цИи лелаеча Паччахьалкхен мехктошкама музея лаьрхIа гишло. Из хоам «Сердалога» бера мехкадаь зарбан болх лелаберашкара. РФ Президента хьаллоацаш йолча культуран хIама доаржадара проектага гIолла, дIахьош ба из болх.

«Вай мехкарча моттигаша гIаозараш хIара шера дукхагIа хулаш латт. Шера 120 эзар совгIа туристаш боагIа вай мехка. Вай къаман Iадаташ, культура, тамашийна хоза дола Iалам довза безам бараш тайп-тайпарча дунен миIингашкара ба. Керда музей вайна геттара чIоагIа эшаш я къаман истореца мел дувзаденнараш лораде, массанена дIагойта», - белгалдир вай мехкадаь Келаматанакъан Махьмуд-Iаьлас. Музея ганзе таханарча дийнахьа 15 эзар совгIа исторецара хIамаш я.

Уж я археологашта кораяь тайп-тайпара хIамаш, къаьнара каьхаташ, вай даьша, ноаноша цIагIа леладаь цьаца гIирсаш, тIема истореца дувзаденнараш. Шозза вIаштIарьяьча музей ма хетта из деррига доаржаде аьттув хургба вай. Таханарча ханага хьежжа хургйолча гIишлон чу, музейа кхоачамца мел эшар хургда.

ХIамаш тоаеш йола пхьоалле, библиотека, 220 сага лаьрхIа кхетачен зал, иштта кхьдараш а хургда цу чу. Яхьашцара болх чакхбаьнна баьлча, хьалъе йолаергья гIишло.

Яхь, сий лорадеш дола вахар

1944-ча шера къаманга енача саготонах

ГIазданакъан Ахмад

Таханардар вай мехкаохшта геттара хала ди да! 82 шу хьалха, цьаьккха бехк боацаш, мехкадаьккха гаьнарча, хийрача Казахстане Юдахийтар вай къам. Хьинарах бизза болаш къаьнегаш, вахар тоаденнад аьнна хеташ, дегаш айденна шоай вахара денош дIахьош хиннача гIалгIашта, малх хьежача сийрдача дийнахьа, цIаьхха, дуне оагадеш ди тохаш санна, хилар из харцо гIакхоллар! ВорхIе даь хана денз, хьаьнала къаьнегаш, бартаца, машарца даха Iемача вай къаманна дега юккъе тохаш яь, дира чов яр из.

1944-ча шера саякура бетта 23-гIа ди вай дегашта цIаккха а дицлургдарех дац, мел ха яларах. Цьаьккха дош ала, духьале е бокъо йоацаш, гаьнарча мехка бодача новкъа даьккхар вай миска къам, массахана вай вошал леладаьча нохчий къаманца. Сталин яхача бIехача сага вIашагIелла операци яр из. Шийлача, бирсача дийнахьа, шоаш мел Iодаьр дуташ, дагара тIехьалехаш хьайбаш долаш, гIораяь латтача вагонашка чубийкхар нах. Хьайбашта лаьрхIа йолча вагонашка цьаьккха паргIато йоацаш, Iазape хилар адам. Ма дукха бераш, боккхийбараш, иштта къонабараш байранакъа болхаш! Вайна уж унзара денош дайнадац; бакъда, уж бIаргадайнарий дегашка санна, йоккха чов латт къамаьх дог лазаш долча, из деррига мишта хиннад хьадувцаш барашка ладувгIаш долча вай дегашка а.

Таханара ди доккха, хала ди да вайх хIаране дезале! Дицденнадац! Дицлургда аьлча бакъдац! Ма дарра дувца велча, дегаш этгIал хIама

дар наха цу хана гIакхаьчар. Дегаш ийтгIа байнараш а кIезига хургбац. Кавказа лакха бовхьаш дола лоамаш, даьша хьаьцарца, яхьаца урагIкхихьа гIалаш къора муьх бетташ тIехьаьлхаш санна хетар, эькхдаьх додача адама. Тахан вай доаккхал ду, ла ма мога хиннача халонашта духьаллатташ, яхь ца йохкаш, мехкадаьннача къамаьх. Доккха Iазап дар наха хийрача, шийлача мехка лайнар. Теша магацар гIалгIашта цу хIамаьх, Казахстане Iокхаччалца сатийсар цIермашин юаерзаярга... Хийрача мехка шоай Iадаташ ца дайташ, мотт лорабеш, къаман культура, истори хьаллаца хьожаш, чакхбаьлар нах.

Вай мехка мел долча маьждигашка цу унзарча денна хетаяь кхетаченаш я. Мехкаьх хьегаш, хIанз-хIанз цIадохийтаргдарий-хьогI тхо, яхаш, хийрача моттигашка Даьхен морзалга кхача ираз ца хулаш байнараш дагалоацаш, царна тIехьа дулаш деш ба мехка. Даьхен лаьтта ког ловза хьагаш Казахстане вахар хьадараш кIезига бац, бIарчча дезалаш ба шелало, моцало, лазаро кIалбуташ бейнараш. Тахан уж дагалувцаш, дулашца АллахIагара царна

ялсмаде ех вай, сагIаш тел, баха бисарий дог хьаста хьож.

Цу унзарча деноех чакхбаьнарий хам баь даргдац вай, цар дукха къаьхийгад, шоай синош кIальувтгадеш, къаман хIама лораде гIерташ, цьа дезал санна вIаший гIаотташ, гIо деш. Тхьоврача хана денз, къаьнегарца шоай вахар тоадеш, зуламе боацаш, Даьхе са санна езаш, цун гIулакха ураотта кийча болаш, хьабаьккача вай къаман наха из боарам боаца халахетар дар. Цудухьа кхета магацар адама, малагIа бехк болаш шоаша харцо гIакхеллай, мехкаьхбаьх Iобаьхийттал шоаш даьр фуд... Тахан вай мехкарча юрташ, шахьарашка сагIа декъаш ба мискача наха, дукха бераш долча дезалашта, иштта СВО доакъашхошта. ХIара шера ер ди хьатIакхаьчача вай мехка дIахьош бола болх ба из.

ПалгIай къам массахана хиннад догьийшачун оагIув хьаллаца хьожаш, боккхагIбарий сий деш, хьаьша веза лоархIаш. Гаьнарча СибрегIа бахаш, уж оамалаш лораяра тIехьа лаьтбац вай дай, ноаной, бIеха нигат хиннача моастагIчоа маганзар тхьовра денз ший овла болаш, яхь лораеш, сий ца докхаш хьа-

дена къам дохаде. Дикал йоаржаеш, шоай хIама лорадеш, дахалаш дIахо а, яхаш, санна хет тахан курача, морхех бухь кхетача лоамаша, даьй вахар дIадахача гIалаша. Цу харцача деной тешаш хинна латт уж тахан а! 13 шу ха я вай къамо Сибре бахаш яьккхар. Ха дIаяхаяле а, из деррига лайнарий бIаргаш тахан а лешаш да, уж унзара денош хьоадича. Ма дукха хIама доалл цар дегашка, ма дукха хIама дайнад цар бIаргашта! ЗIамига бераш тIехьа шоай даьшца, ноаношца кIи канаш гулде ухаш, моцал кIал ца биса гIерташ, кIи буртигаш дагардеш, шоайла декъаш баьхаьб. Республикерча культуран Ценошкка, музейшка, библиотекашка, ишколашка цу денна хетаяь кхетаченаш дIахьош ба нах.

Тахан кхувш латтарашка, кхийна баьннарашка вай массахана дIадувца дезаш дола доккха истори да из! «Дегаша дицдергдац! Дегай човнаш ерзаргьяц! Къам мел дах дийна хургда из истори», - яхаш хоз массайолча кхетаченашка. Къаьстта боккха болх ба мехкарча музейшка боаржабаьр. Цу денца бувзам бола сурташ, каьхаташ, цу хана наха шоашца Iойихьа, ца яйташ юа-

Цаена кьаман исторе, культуран лоархаме йола хламаш я цига хьокха оттаярш. Историкашца, Илманхошца, краеведашца кхетаченаш длахьош ба тахан библиотекашка. Цу унзарча деноех кезига яздадац, тахан а яз деш латт. Культуран Ценошка уж денош дувцаш йола байташ ешаш я вай кьона тлехье. Царга дладувцаш латт тахан, цхьаккха бехк боацаш, цхьаккха кийчо ца яйташ, хьаьнала кьахьегаш даьха кьам мехкадаккхар мишта хиннад, цу блехача гьулакха хьалхаттараш малашб.

Дола-Коарча Культуран Цагла гулбелар кьоаной, дешархой, юртара нах. Гулбеннарашта юкье бар уж унзара денош лайнараш, Казахстане 13 шу текхараш. Из деррига кердаоаккхаш йола байташ бераша ешача хана, бларгаш лешаш баьлар уж из деррига духьалгьувтгаш. Кхетаче длахьош хинначо дийцар, саккура бетта 23-ча ден Гуйре мишта дайолоелар... Наларех энжи хлама етгаш, арадаккхар хинначош ца кхеташ хинна адам. Дуккхабараша бакь хила йиш йолаш дац из, цхьа глалат хила деза ер, вай мишта доах мехкаш, цхьаккха хлама даь ца хилча, яхараш дукха хиннаб цу дийнахьа. Кьаман моастагий ба, аьнна, из блеха харцо тлехелла, шоаш бахарча бохабергба меттадац цу мискашта. Белхаш кхалнах, махьарч детташ бераш, уж теде гертгаш кьонахий – деррига влшагьийна ди хиннад из.

Цхьа унзара хлама хиннилгах сакхувш дола цаглар хьайбаш тлехьа, махьарч детташ, тлехьалехаш хиннад. Цу хьайбашка хинна хьал дувцача хана, ше велхар цхьа кьоано. 13 шу хийрача, гаьнарча моттиге; ше ваьча, кхийнача мехка вала йиш йоацаш; даккха дезаш хилар дог даттгал хлама да! Ма дукха бийлхаб вай дай Даьхен лаламах, шоай берал дладахаца урамех, аренех хьегаш, клайча лоамий бовхьаш маца гургда-хьогл тхона, яхаш!.. Тахан дег чура ала лов, бекхам боацаш хлама дац, аьнна. Деррига гуш волча Даьла кхелах, бекхамах баргбац из хлама бларччача кьаманна тладенараш! Царна бола бекхам чоагла хилба, яхаш, дулаш деш хьабоагла из лзап текхараш. Эггара лоархамедар да, вай кьам ца дохаш цаакхачар! Кьел, моцал, лазараш текхадале а, ший цийцара хлама лорадаьд цо! Деналца, майралца цигара адам цецдоаккхаш, баьхаб глалгай, цудухьа тахан а уж ханаш дагайоаглаш цига баха бисараша хозача дешашца дувц глалгай, нохчий кьамех.

Тлехьенгара тлехьенга кхоачаш хьадена беркате ладаташ доа ца де гертгаш, кьахьийгад кьамо. Из блеха хлама влшагьиделла моастагла вай мотт, истори, культура доаде, кьам цхьаккха хлама доацаш дладалийта гийртгав, бакьда цунна хетар хиннадац, нийско

лоаттаеш волча Дала чакхдалийтадац! Цихезача байтанча Дидиганаькьан Раяс, Кулиев Кайсына, иштта кхьбараша цу ден хетаяь байташ бераша ешар моллагчун дог тохадолитаргдолаш хлама дар. Из сурт ма дарра духьалгьотийта хьожаш, документальни кино гойтар гулбеннарашта. Цермашиний унзара, дог дохадеш бола узам, этгача хьалах ца кхеташ кхеста нах, даггара тлехаш, цхьа во кхьачалга кхетадеш тлехьаудаш дола жалеш, бераша кхераденна дла-хьа лехка бларгаш гора кино гюлла. «Ханаца дицлургдаоцар» яха гойтам оттабьбар юртарча библиотека боллоша. Цу юкье дар исторически тохамаш, цига хиннараша дийцараш, цу ден хетадаь литературан балхаш.

Иштта йола кхетаче длахьош хилар Арште яхача лоаман юртарча культуран цагла. «Мехкабьаха хиннараш баькхабар кхетаче. Чоагла хала дар царга ладувгла! Цхьан дийнахьа шоай фусамех, мел йоадаьча хламах, берригача мехкаш баьннабар уж нах. Из цу ханара глалга хланз а кердаовлаш латт цар бларгашка. Бларчча юрташ юташ; бльаьча, халача новкьа даьлар адам»,- дийцар цу моттигера. Белгалде деза, тхьоврача боккхагла болча йоазонхоша санна, таханарча кьонабараша а цу темах лаьца дукха яздаьлга. Цхьадола муглараш-м ца велхаш дешалургдадох дац. Из сурт боккьонца шоай бларгашта дайча санна, яздаьд йоазонхоша Казахстане хиннарашка деррига хьадувцийташ. Дукха хлама дар бераша кийчдаьр. Байташ ешаш, йовхьамаш ловзаш, цхьацца моттигаш гойташ кхестар уж. Цу гаьнарча, халача мехка лзап текха болча кьоаношца кьаьстга кляьда, цар дегашта бохам хургбар ца оолаш, могодох цар дог хьоасташ, терко е хьожаш хила деза вай. Дуккхабараша дийцар шоай цен цига вахар хаьдарех. Дукха нах, шоай дезалцара кьаьста болаш, Юбигаб цу дийнахьа. Бетташ, шераш даьхад наха шоайла кора ца

боаглаш, юртара юрта ухаш гаргара нах лехаш. Кьам мехкадаккхар яхар селханарча истореца гаьнадаргдола хлама дац, из мехкахой дегашка масахана кердадургдади да!

Яндарерча Культуран Цагла длайихьар «Из бирса саккура бутт...» яха сайре. Кхетаче длахьош хиннача Йовлой Мадинас дуккхача, цига лзапа денош текхача наьха вахараникъ бовзийтар гулбеннарашта. Цу хана зламига бераш хиннараш тахан ха яха кьоанойна. Дукха шераш хьалха из хиннадале а, зламига хиннабале а деррига, селхан хилча санна, дагдаоагла мехкахошта. Шоайла бларга мел гуча хана, длахьа хетгаш хиннад мискаша, цадохийтаргда йоахий вай, яхаш. Ки канаш баьхан долаш итт шу суд йотгайихкараш дукха хиннаб вай мехкахошта юкье. Вай боккхагла болча йоазонхоша кьайлагла; бийса дикка гаьнаьлча цхьаццанахьа влшагьибетталуш; кьаман истори, мотт лорабе гертгаш; болх лелабаьб. Вайна хов цу хана лаьттар унзара ха хиннилга. Иштта уж гуллугла длайича, лаьдала чоагла низ бергболаш хиннаб царна, цудухьа шоаш гуллуш йола моттиг хлара бийсан хувцаш хиннай цар, хоа ца балийта гертгаш. Иштта хала лийнад вай кьам цига. Цхьаккха сагага ма йоагийла ший сина боча йолча Даьхенах хьегавеза ха! Яхь йолча, ший хлама лоархлаш волча сага хала хлама да из! Дукха хлама да вай кьаман нахага хьадувцийташ, исторе длаяздаь латтар.

«Iaьржа ди» яха кхетаче длаяхьа гулбелар Пхьилекьонгий-Юртарча № 1 йолча ишколе. Кьонача тлехьенга дийцар, вай мехка цхьаккха бехк боацаш, йоккха харцо тлехьелла. Да, нана доацаш дисар дукха бераш; бларчча дезал длакьаьста дисар хийла да-нана. Даьла диках тийша долча адаманаш, Цун кьахетамга сатувсаш, дикага догдаохар... Цу бирсача дийнахьа этта хьал гойташ дола документальни кино хьекхар Iаьлий-Юртарча культуран Цагла.

«82 шу даьннад из хлама

хинна, бакьда бльашераш дладахарах, даьй дегаш дохадеш этта из Iаьржа кьемат оаха дицдергдац, даиман кердадоохаргда, истореца чоагидергда», - дийцар кино хьокхараша. Вайга масанега кхоачаш йола хало я из. Даьхен лаьтта баьнна ког ловзарах, сийнача аренашка дег хьамсара долча феца садахарах, шоай фусамашка юха баха ховшарах, берал дладахаца урамашка гюлла болабаларах ма чоагла хьийгаб нах. Ярычевлар Гумар дий шу даьнна хиннаб, мехкахоаккхача хана. Цо эрсий меттала яздаь дешаш да ераш:

«Былой судьбы твоей
печальны главы,
О, мой народ!.. Я - плоть и
кровь его,
И потому сказать имею
право
От имени народа своего:
Земля вайнахов помнит
каждый камень,
Травинку и ручей,
и каждый склон,
Как уходил в поруганную
память
За эшелонем мрачный
эшелон».

Глалгай, нохчий, балкхарой, кьарший бераш дайнад гаьнарча Казахстане моцалах, шелалах. Сталин яхача блехача хламо ший кхоане ехкар из кьизал йоаржаеш, цу хана денз, жоаглата хилда хьа дег, яхаш, цун тлехьа сардам боаккхаш хьадоагла адам.

Байнарех Дала гешт долда, ялсманел хьаьший болба царех Кхеллачо! Из ди вайна цааккха а дицлургдац! Тлехьенгара тлехьенга кхоачаш дахаргда вай истори. Кхы а дукха балхаш да цох лаьца арадаргдараш. Таханарча вахарах доаккхал де деза вай, хам беш хила деза! Литературе кьахьегаш мел волча хлара сага декхар да, кьам мехкадаккхарах яздар.

Блехача адаманашта мегадац вай дохаде, вай лар хоадае, деналах бизза бола яхь йола кхалнах, мафа нах ба халонашта духьаллаьттараш. Кхы ма доагладда вай кьаманга бларгаш лешаду, дегаш эттладу денош!

«СелаIад» журнала керттерча редактора Гаьгенаькьан Мартинай кхетаче хилар дешархошца

Иалой Муса

«СелаIад» берий журнала керттера редактор Гаьгенаькьан Мартина, «Сердало» кепайоазон ЦИен шеф-редактор Курскенаькьан ИбрахИм хьаьший бар Сурхо тIарча ООШ оалача ишколе гIалгIай метта итт Ди белгалдеча кхетаче.

Из вIашагIкхетар дIахьош, ГIалгIай Республикан цIихезача хьехархочунца Iарчакханаькьан Сайт-Саламца цхьана дийцар «СелаIад» журнал хьакхолларах. Хьехархочо белгалдир, цIихезача драматурга, прозаика, поета Чакхенаькьан СаИда мел кьахьийгар «СелаIад» берашта, ондаргашта хьакхолла гIертгаш. Сурхо тIарча ООШ дешархой «СелаIад» журналаца бувзам бола дукха ха я, уж тахан а цу тIа йоазошта кепе етгаш ба, из да царна журнал эшаш а, шоай дешара даькь тIа накьадоолаш а хилар.

Техан журнал эргадоолаш, дегIадоагIаш да. Дешархошца кьамаьл деш, Гаьгенаькьан Мартинас белгалдир ГIалгIай мотт вайна эшаш хилар, саг лерттIа кхетам луш, ший кьаман мотт, Iадаташ довзаш хьалкхевеча цо керттера дакьа дIалоацаш хилар. Журнала кулгалхочо берашта дийцар тлехьарча хана даьхача толамех, иштта «СелаIад» журнала 40 шу дизара юкье дакьа лаца хьийхар». Из хургда карарча шера тов бетта.

Курскенаькьан ИбрахИма дийцар ши шу хьалха хьакхеллаца сайттах. Цо белгалдир дIахо кепайоазонца бувзам лелабара де дезар, дукхагIа дакьа лоацаш болча дешархошта кийчдаьча совIатех. Юххера а, берашта делар тлехьара арадаьнна «СелаIад» яха журнал, цу тIа кепе техай юртарча берий йоазошта.

Дегла чухье бларгагор

МРТ оаглонца боккха болх длахьош ба вай лораш

Султигананькъан Йоакъап

Вайна каст-каста хозаш дош да тахан цюкьболата-даьржа кизга оттадар. Мас-сайтта шу хьалха арахийца из тахан наха боккха пайда беш да дарбанчешка. Лор-кизгауьттадер волча Гада-боршананькъан Вахий Гумарга цу оаглонцарча балхах дувца аьнна дехар дир оаха. Из ва тахан УЗИ йоаккхаш вола лор а, «Дай сий» яхача дарбанчен керттера лор а.

- Гумар, мишта хержар Ia из атта боаца болх?

- Из хержар са нана яр. Цунна чоагIа ловра сох лор хилар.

- Мичахьа дийшар Ia?

- Краснодарерча Кубански паччахьалкхен лорий университетте дешаш хилар со.

- Шун цIагIа кхы бий лораш?

- Лорий гулакх хержа со мара вац тха дезале.

- Тахан хьадаьннача кердача гIирсаьща болх дIабакхьа малагIа говзал хила еза?

- Укхача лоархIаме да деррига а, ма дарра аьлча. Лора

говзал кIоарга хила еза, цу-духьа хIара шера ший балхачара хIама шаьрдеш кьахьеге деза лор хинна дIаэтгачо. ХIаьта МРТ йоаккхаш вола лор-м, сога хьаьтгача, шера дIазза из гулакх кIоаргаIа довзаш чакхвала веза, хIана аьлча таханарча дийнахьа эггара чоагIаIа баржаш латта оагуьв ба из.

- МРТ малагIа моттиг дIалоацаш я лазер гучадаккхара тIехьа?

- МРТ яхар чоагIа лоархIаме моттиг дIалоацаш дола хIама да таханарча вахаре. МоллагIа лазер сага ший дегIаца хоадала доладалалехь, цо хьагойт долчча тайпара сурт. Цийоацар оала, нервашта хула лазараш гучадахара тIехьа геттара чоагIа эшаш я из. Цьабола унахой чоагIа сагота болаш, хаттараш телаш хул, цо шоашта зе дар кхераш. Ма дарра аьлча, ионаш йола хIама шийца цахиларах, увтаду кизга санна зене яц КТ. Цьабараш шоай дегIаца лазер дий хьажа чакхбоал, вIалла саготдеш хIама деце а.

- Хьога хьаьтгача, тахан вай

мехка лакха начIал дола лораш дукха бий?

- Вай республике шортта ба лакха говзал йола, шоай гулакхаца боккха лерхIам бола лораш!

- Хьа балхача эггара халагIдар малагIа да?

- Нахаца хIара денна бувза-ме хила, цьаьцадараш царна хьалхадаха атта да! Кьаьстга МРТ йоаккхаш вола лор, хIара дош лорадеш хила веза. Сага дегIа хьал гойташ дола кьахат ма дий оаха дIалуш дар, массахана дагалоатгаде деза, цкьа IотIадилла дош юхачалургдоацилга. Оалаш дола хIама унахочо дикагIа, аттагIа дIаэцаргдолчча тайпара ала хьожаш хила веза лор. ХIаьта эггара керттердар тха балха тIа деррига а нийса, боагIаца боараме чакхдаккхар, гIалатвалар яха хIама укхача вIалла товш дац!

- Тахан хьо хьегаш, сатув-саш хIама дий?

- Сай болх кIоаргга бовзаш хилар, лакха говзал йола лор хинна дIачакхвалар да сона лоархIаме. Сага гIо дар, цун хьал аттачахьа даккхар

АллахIа хьалхашка лоархIаме гулакх ма дий; цунга хьежжа лора дезар, шийна могош дола новкьостал деш, нахага хьахьар да, Дайла равза хилар да... Ше мел леладаьча гулакхех хоаттаргдолаш ма дий сагага, цунга хьежжа, кхоанарча вахаре накьадаргдар де хьажа веза.

- Вахаре накьадаргдо-ла, пайдане хургдола гулакх харжа ловча кьонабарашка фуаргдар Ia тахан?

- Вай мехкарча кьонача тIехьенга аз аргдар да, эггара хьалхарча оаглонца хIама Iомадеш, оашош шоашта денна дош дIазза кхоачашдеш, дIадаха хьажа деза шо. Халонех кхераш хила йиш яц, цьан хIаманга кхача гIерташ вола саг, халонаш а шоай ханнахьа

кхоачалу, керда накьаш хьа-деллалу, дикка кьахьийгачунга хьежаш дукха хул. МоллагIа дола хIама вай динца дуьсташ дIадаха деза, тIаккха хургба аьттуьв а. Ший цIи лорае еза сага, хьинаре деша деза, кхетам лакхбе безам болаш вале. Доккхий декхараш шийна хьалхашка оттадеш, уж кхоачашдара тIехьа кьахьегаш хила веза, диканга кхача гIертар. Иштта да таханара дунен хIама! Ший никь цIена, наха везийташ, Дайла равза волаш, дIабакхьар эггара керттерча декхарех да.

- Баркал хилда хьона, Гумар. Иразе, беркате хилба хьа вахара, кьахьегегама никь. Аьттуьв болаш хилда хьа денеш. Хьай дагалатгача дикашка кхача низ хилба хьа!

ГIалгIай мехка бахархой хьалаш тоадеш да

Султигананькъан Йоакъап

Республикан даькъ тIа, хIара шера кхоачашду лоархIаме, чубаха фусамаш йоацарий хаттараш. Иштта ГIалгIай Республикан Наьсарен кхален администраце дIабихьар фусамаш йоацарий кхела гулам, цига дийцар вахара хьалаш тоаде дезаш бола нах дIаьзбарах», - аьлар «Сердало» газетага кхален администраце.

Комиссе дика техкар юртахой кьахаташ. Цу юкье белгалдир ТIой-Юртарча яхархочун учете латташ хилара кьахаташ кердадаха дезаш хилар, тIехьара тIа кхыдола кьахаташ эшаш хиларах.

Иштта дика кхоачашдир Долакха-Юрта яхача цьаькхача кхалсага хаттар, из а я вахара хьалаш тоаде дезарех.

Белгалду, вахара дешай программа даим лоархIаме хиннай моттигерча Iаьдала. Цу балха керттердар - наха вахара новкьостал дар, цу юкье кьона дезал хьаллацар, иштта Наьсарен кхален бахархой вахара хьалаш тоадар а долаш.

ГIалгIай мехка дика лоаттаду лорий сиха новкьостал

Султигананькъан Йоакъап

ГIалгIай мехка дика кьахьег лорий сиха новкьостал лоаттаду болх дIахьош, из дегIабоалабеш, яхаш, дийцар «Сердало» газетага ГIалгIай Республикан зарбан болх лелабераша.

«Россе президента Путин Владимира, «Керда проекташ дIахо дIаьхар Агентаьствон» АНО тIахьожаме кхела балхага ладувгIаш дийцар, моттигашкарча вахара хьалий дикалах. Цу юкье дар сиха лорий новкьостал нахага дIакхоачаш хилийтар а.

ГIалгIайче, Мурмански областаца, Чукоткаца цьаьтарра лакха толамаш гойташ я сихача лорий новкьостала балха даькъ тIа», - аьлар республикан кулгалхочо Келаматананькъан Махьмуд-Иаьлас.

Карарча хана ГIалгIайче цу тайпара сиха лорий новкьостал лоаттадеш я кхоь моттиг: хатарий лораш; сихача новкьостала республикански центр; Шолжа, МагIалбика станцеш. Дика кхеташ вIашагIбеллача балха даькъ тIа, сиха новкьостал эшаш хилча, 20 минота дIакхоач ерригача республике гIолла.

2024 шера оагIой бетта денз, болх беш я ЦаI йола

ден-бус кьахьегача сихача лорий новкьостала диспетчер. Укхача болх беш я 24 лорий йиша, юкьеьккхай автоматизированни балха оагуьв, дIа-юха лелаш йола тоабаш ГЛОНАССага гIолла кьахьегаш я. Цу дерригане таро лу сиха, эшача дIакхача. Автопарк еррига а кердача машинашца Iалашо яь я, цо ший аргIаIа таро лу унахошта дарбанче дIакхачалехь, эшаш дола лорий новкьостал де.

Из доацаш а, ГIалгIайче бIаьш бола нах Iомабу хьалхара лорий новкьостал де.

ДIадахача шера 750 саг цу тайпара Iомаве таро хилар, дIабихьаб 16 говзанча хьехам. ЛадувгIарашта юкье я; дешархой, хьехархой, хьехамчий, МЧС болхлой, ГИБДД, иштта лахара-кIалхарбахара тоабаш. 2026-2028 шерашка кхы а 1500 вахархо Iомавергва.

Иштта кхеташ бола нах мел хул, дикагIа таро я саг кIалхарваккхара, лорий новкьостал дара.

«Сихача новкьостала гIо - из кIалхардаьккхача сага вахар да. ЛоархIаме да ГIалгIайчен вахархо-

чунна сиха новкьостал дIакхоачаш хилар. Тхо дIахо техника чоагIьеш да, юкьеодоладеш таьрахий хаттараш, лорий балха говзал лакхьеш - из ба лорий балхам, гулакх дегIадоаладара боккхача балха чаккхе», - аьлар Махшарипа Махьмуд-Иаьлас, цу даькъ тIара декхараш дувцаш.

Цо дег чура даькъалабийцар ГIалгIайчен сихача новкьостала болхлой, цар хала а бехктокхаме а бола болх иштта дика кьахьегаш дIабакхьарах.

ГалгIайчен кхоллама болхлочун, пени ийдара бокъо меттаоттайир

Газданаькъан Ахьмад

ГалгIайчен керттерча бокъонаш лораечун фу-саме дехар дера, пачча-хьалкхен халкъа халхара ансамбла болхлочунгара. Кхьа бера дас белгалдир, ший бокъонаш телхаеш хилар. Цо хоам бир, дIадахаца шера маьтсела бетта дехар дIачуденнадар шийна пени хьадоладалийтара давкъ тIарча Россе Вахара ганзе, яхаш. Бакъда хIанззалца из хьадоладеннадац.

«Цу сага бокъо тохкаш, сага бокъонех волча викало Россе Вахара ганзе из хаттар дIадахийтар. Цо ший болх юха тохкаш теркалдир, дIадахача шера цу сага дехар чуденна хилар, из саг кхоллама моттигашка болх баь хилар, цо страховоу пенса вахара каьхаташ чуденна хилар. Юьхьанца цун каьхаташ кхоачам боацаш хиларах, цу тIа латташ йола цо болх баь ха белгалъеш дола таьрахъаш нийса цахиларах, пенса ваха бокъо яц аьнна чIоагIдир.

Бакъда тIехьара тIа из болх тахкарах, цу сага пачча-хьалкхен халкъа халхара ансамблалашка халача хьалашка болх баь хилар дIа а лоархIаш, чIоагIдир цо ткъаь шера болх баь хилар. ХьалхагIа пени дагIац аьнна оттадаь сунт юхадаькхар», - аьлар «Сердало» газетага ГР УПЧ хоамий-аналитически давкъ тIа.

СФР говзанчаша цун кхо бер хилар (зIамига) дIа а лоархIаш, пени хьадоладалийтар. Цун пени да 29 938 сом. Цул совгIа, цунна хьаделар, 2025 шера маьтсела беттагара 2026 шера наджгоанцхой беттага кхаччалца, соцадаь лаьттар а.

Наьна мотт мишта хов техкар ишколалашка

Массане юкъара диктант яздарох

Гарчакханаькъан Сали

ГалгIай метта хетадаь итти ди долаш, моттигерча дешарей Илмани Министерствос ишколалашка чакхдаьккхар массане юкъара диктант. Из язде декхарийла бар 8-11 классашка багIа дешархой.

Сабкура бетта 24-ча дийнахьа язде дезаш хиннача диктанта текст хьайицяяр

халкъа йоазонхочун Боканаькъан Ахьмада «Цийенна сайре» яхача романа тIара. Цу тайпарча диктанто дика гучадоаккх, малагIча боараме хов дешархошта шоай къаман каьхата мотт, дIахо дукхагIа теркалде дезараш малагIаш да, из мотт ха беззача тайпара Юмабара. Цул совгIа, наьна меттацара бувзам а безам а чIоагIбу цу тайпарча йоазон балхо.

Дувцача кепара диктант

язде вIашагIкхийтар СурхотIарча 9 шера дешача ишкола хьехархой а дешархой а. Цхьа 8-гIа, ши 9-гIа классаш яр из язде дезараш. Дешархоша сакъердамца язбир из болх, къаьстга а шоашта фу карагIдоал довза ловш. Цул совгIа, тайп-тайпара Илмаш хьеха хьехархой а безам хилар цхьан хана шоашта ишколе Юмадаьр мишта дагадоагIа тахка.

Дукха хIама дар укха-

за лораде дезаш: дожарий кепаш, доалара цIераш, сецара хьаракаш, хоттаргаш, чоалхане а цхьалха а предложенеш, кхьадараш. Йоазон болх бешаш яр наьна метта хьехархо Дударанаькъан БайIала Радимхан, балхаш тохкаш цунна гIо дир хьехархоша Овшанаькъан Мухьмада Марема, Зангенаькъан Вахий Марета, Овшанаькъан Мухьмада Маккас, кхьычар.

ГалгIай метта хетаяь кхетаче дIайихьар вай мехка

Султиганаькъан Йоакъап

Вай метта хетаяь йоккха кхетаче хилар Магасе. «Сердалога» из хоам бера шахьара мэре болхлошкара.

Цига гулбеннабар НИИ болхлоу Ноакастхой Хаваж, Аьгенаькъан Лемка, Магасерча Юкърлон Совета кулгал деш вола Эсамарзанаькъан Iалаудин, «ЗIамига зирак» яхача берий беша кулгал деш йола Котанаькъан Фатима, тайп-тайпарча оагIонех йолча колледжа ЧПОУ кулгалхочун гIонча Беканаькъан Хадижа, «Марем» гимназена кулгал деш йола Бохтаранаькъан Iайшет», - дийцар тха газетага. Халкъашта юкърча наьна метта Денна хетаяьча кхетаче дукха адам гулденнадар. ГалгIай мотт мел кIоарга, бIаьхий ба, цун хIама лорадара тIехьа къа-

хьега дезарах дийцар кхетаче.

«Хозача дешашца наьна меттала дувца, цун хIама хестадерашка ладувгIа

догдоагIаш дола ди да ер таханардар», - аьлар шахьара мэре. Берий бешара, ишколалашка даьккача бераша галгIай меттала байташ

ешаш, дог айдир массане. Кхетаче дIахьош хиннараша доккха баркал аьлар наьна метта хIама хьаллаца гулбенна хиннарашта.

ОБЪЯВЛЕНИЯ

Утеранный аттестат №06 БВ 0006775, выданный ГБОУ ООШ с. п. Долаково в 2011 г. на имя Шоухалова Ислама Ахметовича, считать недействительным.

Утеряна печать Газдиевой Мадины Асаламовны, нотариуса Джейрахского нотариального округа, выдана по лицензии.

Утеранный аттестат серии Б №9165967, выданный СШ №1 им. А. Т. Хашагульгова в 2004 г. на имя Евлоева Тимерлана Усин-Гиреевича, считать недействительным.

«ГОРЯЧАЯ ЛИНИЯ» ПРАВИТЕЛЬСТВА РИ ПО ПРОТИВОДЕЙСТВИЮ КОРРУПЦИИ +7 (8734) 55-11-57, ЕДИНЬИЙ ТЕЛЕФОН СЛУЖБЫ СПАСЕНИЯ 112

сердало

Учредитель:
Государственное
автономное учреждение
«Издательский дом
«Сердало»

Главный
редактор:
Курскиева Х.А.

Адрес редакции и издателя:
Республика Ингушетия,
386101, г. Назрань,
Тер. Центральный округ
пр. И.Базоркина, 60.
Тел.: 8 (8734) 77-11-84
Бухгалтерия: 8 (8734) 77-10-85.

Газета зарегистрирована
Управлением Роскомнадзора
по Республике Ингушетия.
Reg. номер ПИ № ТУ 06-00033
от 16 декабря 2024 г.
E-mail: serdalo@yandex.ru
Сайт газеты: serdalo.ru.

Набор и верстка произведены
в компьютерном центре
ГАУ «Издательский дом «Сердало».
Время подписания номера
по графику в печать:
25 февраля 2026 г.
Фактически 17:20.

Точка зрения авторов может не
совпадать с позицией редакции.
При перепечатке
ссылка на газету обязательна.
Письма, рукописи, фотографии,
рисунки не рецензируются и не
возвращаются.
Свободная цена

Газета отпечатана в издательстве
«Южный регион»,
с готовых диалитивов
Адрес: 357600, Ставропольский край,
г. Ессентуки, ул. Никольская, 5.
Заказ № _____ Тираж: 2000 экз.

Керда футболист ва, «Ангушта» юкье ловзаш

Гаьгенаькъан Мартина

Селий мехкара керда саг тIаийцар «Ангушт» яхача вай мехкарча футбол клубо. ЦIихезача тоабан доакъашхо волаш, ловзаш хургва хIанзчул тIехьагIа Зайнавов Калимолл. Из хоам «Сердалога» бера футболах йолча Федерацира.

«Ангушт» ФК бартIоагIам оттабалехь, селий ишколе Юмалуш, «Динамо Махачкала -2» яхача тоабанца ловзаш хиннав из. ТолашагIа вола футболист волаш белгалваьнна из цун юкье. «Ахмат-М» тоабанна духьала ловзаш хилар из, «Ангушта» тIехьа котало йолаш (5:0), - йоах тхога бенача хоамо.

«Тахан хьагучох, кадай а ший гIулакх дика довзаш а вола футболист ва из, хIаьта дIахойодача хана гуш хургда из толашагIарех вий», - аьлар футболах йолча Федераци президент волча Хьулахой Хаважа.

Шолжа-ГIалий тIа дIайихьача яхьашка дакъа лаьцар вай ТХЭКВОНДИСТАША

Гаьгенаькъан Мартина

Тхэквондох йолча Шолжа-ГIалий тIарча йийллача яхьашка дакъа лоацаш хилар вай спортсменаш. Из хоам «Сердалога» бера цу оагIонцарча министерствогара.

«8-14 шерашка кхьача тхэквондисташ бар шой говзал гойташ хиннараш. Цар тренераш бар Хамхой Хьусен, Шоанай Ислам. Борза майдилгаш йоахаш белгалбаьлар Дударанькъан Мурад (34+ кг), Албохчанькъан Калой (34 кг), Цисканькъан Абузар (30 кг), - йоах тхога бенача хоамо.

«Лакха говзал гойташ, республиканна кхо майдилг йоаккхаш чакхьалар уж яхьаш», - аьлар министерстве.

ГIалгIай Республикан йозонхой Союз, хала хеташ, хоам бу, ГIалгIай Республикан йозонхой Союз Правлене кулгалхочун, Россе йозонхой Союз секретара Ноакстхой Iабий Хаважа нана Фаьрганаькъан Iадрахьмана Субар кхалхарах. Дала кьахетам болба цох, Дала гешт долда, йийрза моттиг Дала дакъала йойла цун!

ГIалгIай Республикан йозонхой Союз

Спортацара денал, лоIам хилар

СВО гIалгIай ветеранаша говзал гойтар Iадсаькх кхоссача яхьашка

Гаьгенаькъан Мартина

ЛаьрхIаьча тIема операце ветеранашта новкъостал лоттаду «Даьхен лорабой» ганза ГIалгIайчен филиала. БIухошта накъаболх моллагIа дола вахара хаттараш кхоачашде дезача хана, е могошал меттаотгаеш хилча, лорий хьалаш эшача. Цар вахар аттача даккхара ганзо тайптайпара болх дIахьу.

Шеко а йоацаш, меттаоттавар дукха а бIаьх а болх ба. Спортини кхетаченаш дIаьхаро дика новкъостал ду царна. Из да цар кхетаче хилар, шоаш юха а хьалха санна вахара юкье дакъа

лоацаш болга, юкьарлон цхьа дакъа шоаш долга.

ЛаьрхIаьча операце бIухошта лоархIаме да физически кеп, лоIам хилар. Уж шой хана Даьхе лораш лаьттараш ба. Царна хIамах Iоткъам хургбоацаш, вахарцара чам цар бовргбоацаш лаьрхIа кхьаьгаш я «Даьхен лорабой» ганз, цо ГIалгIай Республикан Iаддалхой Федерацица, Россе машинаш яра Союз дакъаца цхьана вIашагIеллар Iадсаькх кхоссарах йола яхь.

«Спорт - из духьал физически лоIам хинна Iац, из Украини дIахьой йолча лаьрхIаьча тIема операце ветеранашта йола таро я керда новкъостий лаха, шоаш юкьарлон

цхьа дакъа долга кхетаче. Тхо тешаш да, спортини кхетаченаш дIахьой хиларо царна новкъостал ду шой дегI чIоагIде, сапарIатадаккха, амал даь баьнначул тIехьагIа керда вахара таронаш хьаелла», - аьлар ГIалгIай Республике ГIола йолча «Даьхен лорабой» ганза кулгалхочо Оздой Муслима. Спортини яхьаш дIахьой, цхьан майдан тIа гулбелар, шой дикагIа дола шераш Даьхенна дIаденна, денал дола нах. Цига дакъа лоацаш хилар дукха ганза чубоагIаш бола бIухой, цу юкье амал даь баьннараш а залапхой а болаш.

ДоттагIала оагIоно вIашагIтох доакъашхой. Из кхетаче а царех яр. ТIема гIулакх

леладераша гойтар шоашта фу карагIдоал Iадсаькх кхоссача дакъ тIа, кертердар - шоайла дог-уйла, оагIув хьаллоацаш уж хилар.

Из болх вIашагIбеллараша яхачох, яхьаш дIаьхар лоархIаме гIа бакхар дар, вахаре меттаоттабеча ветеранашта лаьрхIа, цу тайпарча моттиго хьагойт уж цхьаь боацилга, цар денал хиларах юкьарлоно доаккхал делга.

Кхетаче чакхйоалаш, шин дакъах латтача ялх ветерана (царех цхьа тоаба - залапхой) дипломаш, кубкаш, майдилгаш елар, цар толамаш дахарах. Из да цар деш дола гIулакхаш тIаэцаш, уж лоархIаш, царех доаккхал деш хилар.

Яндарера дзюдоисташ 1944 шера кьам мехкахдаккхара дагалоаттама яхье котбаьлар

Гаьгенаькъан Мартина

Яндарера 11 дзюдоист котваьлар, ондаргашта юкье дIахьой хиннача йийллача яхье, из хетаяь яр 1944 шера гIалгIай кьам мехкахдаккхара 82 шу далара, яхаш, дийцар «Сердало» газетатагIа спорстмений викалаша.

«Яхьаш дIахьоча юкья доакъашхоша гойтар лоIам, духьалъотталуш хилар, говзал. Доакъашхошта лоархIаме дар майдилгаш яхарал совгIа, цу дагалоаттама кхетачене котало яккхар. Яндарерча «Чемпион» яхача физкультурно-унахIенон комплексе Юмалуш бараша совгIаташ даьхар. Котананькъан Iийсас хьалхара моттиг яккхар.

Оздой Мухьмада, Султигананькъан Мухьмада, Котананькъан Мухьмада,

Шахмарзанаькъан Халита, Котананькъан Мусас, Мержой Мухьмада дото май-

дилгаш яьхар. Коазой Ювсапа, Мержой Ахьмада, Шахмарзанаькъан Саида,

Коазой Iусмана кхоалагIа моттиг яккхар», - аьлар хоамо.

